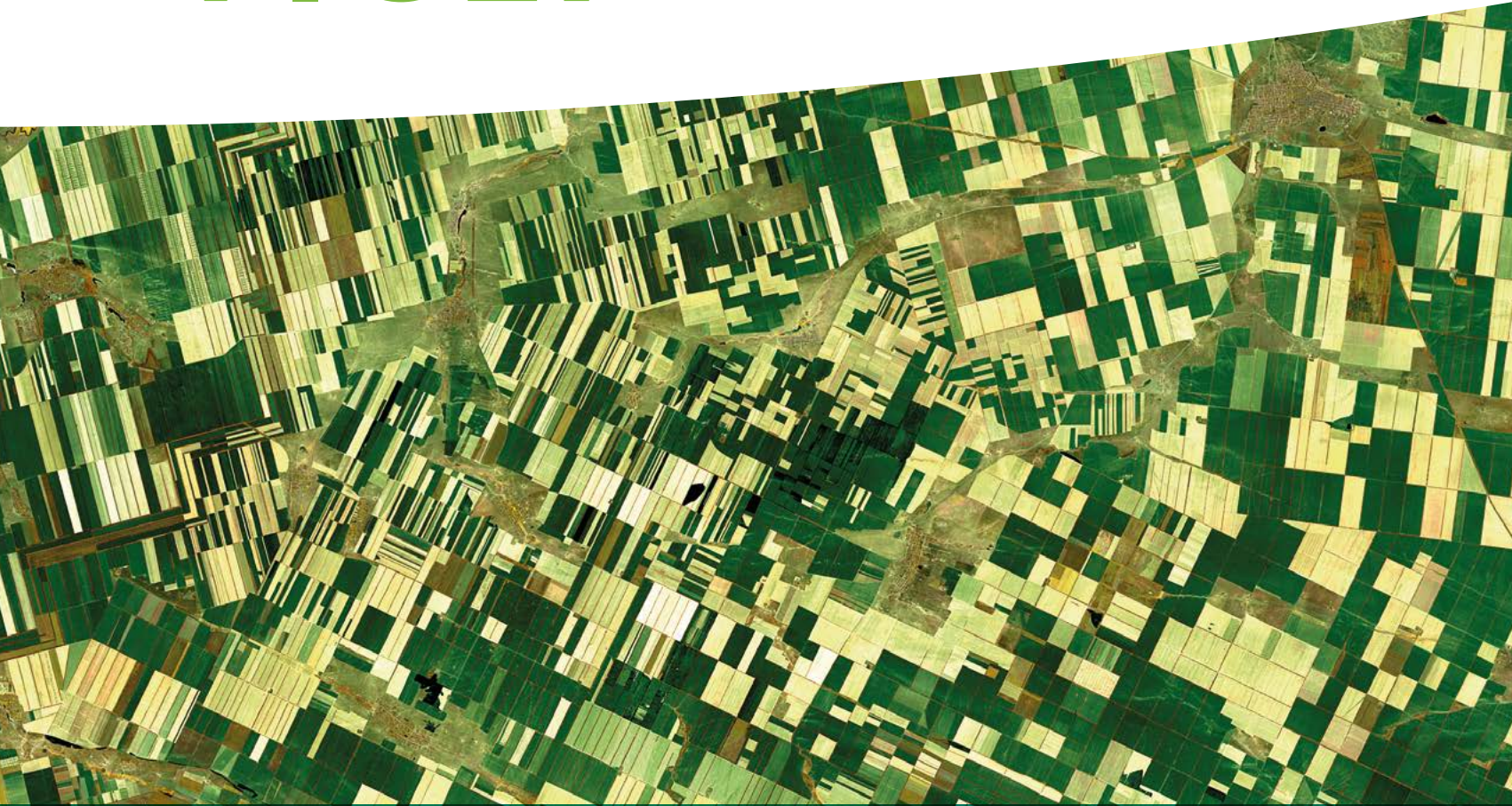

VIGEF

Bouwen aan een gezonde sector

Building on a healthy sector

Jaarverslag 2018-2019

Vereniging van de Nederlandse Groenten- en Fruitverwerkende Industrie *Annual report*

VIGEF

De Vereniging van de Nederlandse Groenten- en Fruitverwerkende Industrie (VIGEF) is de brancheorganisatie van ondernemingen die in Nederland groenten en fruit verduurzamen tot langhoudbare producten. Zij behartigt de collectieve belangen van de aangesloten bedrijven.

The Dutch Association of Fruit and Vegetable Processing Industries is the branch organization of companies in the Netherlands producing non-perishable products by preserving fruit and vegetables. It promotes the collective interests of its member companies.

Veel onderwerpen (sociaal-economisch, juridisch, handelspolitiek, milieu, enz.) worden centraal behandeld. Zij zijn voor alle leden van belang. Daarnaast komen specifieke zaken aan de orde in diverse VIGEF vergaderingen en bijeenkomsten.

Many issues (socio-economic, legal, trade policy, environment, etc.) which are of interest to all members are dealt with centrally. Besides this, specific matters are addressed in various VIGEF meetings and committees.

Groenteverwerking / vegetable processing:

- Groenteconserven / Vegetable preserves
- Tomatenproducten / Tomato products
- Tafelzuren / Pickles
- Champignonconserven / Preserved mushrooms
- Diepgevroren groenten, fruit en champignons / Frozen fruit, vegetables and mushrooms
- Gedroogde groenten en fruit / Dried fruit and vegetables
- Zuurkool / Sauerkraut
- Zilveruien / Cocktail onions

Fruitverwerking / fruit processing:

- Vruchtenconserven / Fruit preserves
- Jams en geleien / Jams and jellies
- Gekonfijte vruchten / Candied fruit
- Grondstoffen voor vruchtensappen / Fruit juice ingredients

Leden / members

Aarts
Conserven B.V.

Hak B.V.

Ardo B.V.

H.J. Heinz B.V.

Baltussen
Konservenfabriek N.V.

Laarakker
Groenteverwerking B.V.

COROOS
Conserven B.V.

N.W. van Ruiten B.V.

COROOS
Productie B.V.

Oerlemans Foods
Waalwijk B.V.

Crop Alliance

Prochamp B.V.

De Marne's
Fabrieken B.V.

Royal Steensma B.V.

Döhler Holland B.V.

Scelta Mushrooms B.V.

Elchais B.V.

SVZ International B.V.

G. Kramer & Zonen B.V.

vanRijsingensource

Geurts
Conservenfabriek B.V.

Koninklijke
VEZET B.V.

Greenyard Prepared
Netherlands B.V.

Wild Juice B.V.

Inhoud / contents

1. Inleiding. Nieuw beleid creëert uitdagingen én kansen <i>Introduction. New policies will create both challenges and opportunities</i>	4	9. Organisatie van de vereniging <i>Organisation of the association</i>	29
2. Nieuwe uitdagingen voor telers en verwerkers <i>New challenges for growers and processors</i>	6	10. Producten en producenten index <i>Producers & product index</i>	30
3. Werken aan imago en keuze gezond voedsel <i>Working on image and choice of healthy food</i>	12	11. Statistieken en infographics <i>Statistics and infographics</i>	32
4. Breed scala aan verenigingsactiviteiten <i>Wide range of association activities</i>	15	<ul style="list-style-type: none"> • CBS tabel groenteteelt; oogst en verwerking per groenten soort <i>CBS-table for vegetable cultivation; harvest and processing for each vegetable</i> • Tabel zout consumptie via verse en verwerkte groenten <i>Table salt consumption through fresh and processed vegetables</i> • Infographic: zoutreductie in verwerkte groente <i>Infographic: salt reduction in processed vegetables</i> • Infographic: kringloop landbouw <i>Infographic: cyclical agriculture</i> • Infographic: doelen en acties Klimaatakkoord <i>Infographic: Climate Agreement targets and actions</i> • Neerslagtekort 2016, 2018 en 2019 <i>Precipitation deficit 2016, 2018 en 2019</i>	
5. Onderzoek naar gevolgen van klimaatverandering <i>Research into the consequences of climate change</i>	18	12. Relevante publicaties <i>Relevant publications</i>	38
6. Arbeidsvoorwaarden en CAO voor nu en straks <i>Employment conditions and Collective Labour Agreement for now and for the future</i>	20	13. Colofon <i>Colophon</i>	39
7. Over de grenzen kijken en samenwerken <i>Looking across borders and cooperation</i>	23		
8. Levensmiddelenrecht voor veilige gewassen en eerlijke handel <i>Food legislation for safe crops and fair trade</i>	26		

1.

Nieuw beleid creëert uitdagingen én kansen

New policies will create both challenges and opportunities

2019 Is een jaar van kantelmomenten. Op het terrein van arbeidsvoorwaarden is het lang verwachte akkoord over het pensioendossier tot stand gekomen. Voor de VIGEF als werkgeversorganisatie een relevant thema. Pensioen en duurzame inzetbaarheid zijn immers onlosmakelijk met elkaar verbonden. De oplopende AOW-leeftijd plaatst de sociale partners voor grote uitdagingen om werknemers in de groente- en fruitverwerkende industrie fit en gezond het pensioen te laten halen. Met het pensioenakkoord zijn er meer instrumenten om langer werken op een goede manier te kunnen realiseren.

Inmiddels heeft het kabinet ook het klimaatbeleid gepresenteerd. Daarin worden de lijnen van de energietransitie en het terugbrengen van de CO₂-uitstoot weergegeven voor de periode 2019 tot 2050, met een tussenstop in 2030. Het klimaat is een steeds belangrijker onderwerp voor de VIGEF. Zo werd de groente- en fruitverwerkende industrie in 2016 meer dan anders geconfronteerd met extreem veel neerslag in het groeiseizoen. Terwijl in 2018 hoge temperaturen en een gebrek aan neerslag zorgden voor lagere oogsten van vollegrondsgroenten. In samenwerking met Wageningen Economic Research (WeCR) is daarop een onderzoeksproject gestart naar de zwakke plekken in de grondstoffenvoorziening door het veranderende klimaat. Het betekent dat het klimaat een essentieel aandachtspunt is in de volle breedte van de vereniging.

De minister van landbouw heeft een in aantal visies nieuwe perspectieven geschetst, hoe de keten van landbouwproducten eruit moet zien. Uiterst relevant voor de groente- en fruitverwerkende industrie, aangezien een groot deel van de grondstoffen in Nederland worden geteeld en verwerkt. Belangrijk ook om het consumentenvertrouwen in groenten en fruit te behouden. VIGEF heeft enkele jaren geleden al prioriteit gegeven aan de grondstoffenvoorziening met de oprichting van Teelt Overleg Groenten (TOG): een samenwerkingsverband waarin fabrikanten en telers van vollegrondsgroenten samenwerken voor betere en gezondere teelten.

Verwerkte groenten en fruit in relatie tot gezondheid is en blijft een belangrijk thema in de VIGEF. De herformulering van verwerkte groenten en fruit is praktisch afgerond. Verwerkte groenten en fruit

2019 Is a year of turning points. With respect to employment conditions the long-awaited agreement on the pension dossier has been reached, a relevant issue to both VIGEF and the employers' association, since pensions and sustainable employability are inextricably linked. The rising of the state pension age has posed substantial challenges to the social partners with a view to having employees in the fruit and vegetable processing industry reach their pension age in a fit and healthy condition. The pension agreement offers more instruments to realise longer employment in the right manner.

Meanwhile, the government has also presented its climate policy, outlining its position on the energy transition and the reduction of CO₂ emissions for the period of 2019 to 2050, with a stopover in 2030. The climate issue is of increasing importance to VIGEF. For instance, in 2016 the fruit and vegetable processing industry was faced with an extreme amount of precipitation in the growing season, whereas in 2018 high temperatures and a lack of precipitation resulted in a lower yield of outdoor crops. In cooperation with Wageningen Economic Research (WeCR) a research project was set up into the weak spots in the supply of raw materials as a result of the changing climate. This shows that climate change is an essential focal point across the association.

The Minister of Agriculture has outlined new perspectives in a number of visions on what the chain of agricultural products should look like, which is extremely relevant to the fruit and vegetable processing industry, since a large part of the raw materials is grown and processed within the Netherlands. It is also important to keep the trust of the customer in fruit and vegetables. A number of years ago VIGEF already gave priority to the supply of raw materials with the establishment of the consultative body of manufacturers and growers Teelt Overleg Groenten (TOG): a collaborative venture in which processors and growers of outdoor cultivated vegetables cooperate towards better and healthier crops.

The relation between processed fruit and vegetables and health is and will remain a significant issue within VIGEF. The redefinition of processed fruit and vegetables has been virtually completed. Processed fruit and vegetables are marketed with the addition of zero percent

“
Pensioenakkoord, klimaatakkoord
en nieuwe overheidsvisies hebben
impact op de hele sector.

*Pension agreement, climate
agreement and new government
visions impact the entire sector.*

worden met nul procent toegevoegd suiker en een heel klein beetje zout op de markt gezet. Reden voor de VIGEF om met stakeholders in het domein gezonde voeding in gesprek te gaan. Met name over een herijking van de ban op verwerkte groenten en fruit in de schijf van vijf.

Kantelmomenten. We gaan er in dit jaarverslag uitgebreider op in. Ik wens u veel leesplezier. ■

Ruben Bringsken | Voorzitter

added sugar and a tiny bit of salt, which is reason for VIGEF to enter into discussions with stakeholders in the field of healthy food, particularly on a reassessment of the ban on processed fruit and vegetables in the food guide pyramid.

Turning points. We will address them extensively in this annual report. Enjoy your reading. ■

Ruben Bringsken | Chairman

2.

Nieuwe uitdagingen voor telers en verwerkers

New challenges for growers and processors

Nieuw beleid en regelgeving heeft de nodige gevolgen voor de hele keten van de groente- en fruitverwerkende industrie. Zowel voor bedrijven die grondstoffen gebruiken die in Nederland zijn geteeld, als verwerkers die grondstoffen importeren uit andere landen.

New policies and regulations have consequences for the entire chain of the fruit and vegetable processing industry, both for companies using raw materials grown in the Netherlands and for processors importing raw materials from other countries.

Organisatie grondstoffenvoorziening in Nederland

De groente- en fruitverwerkende industrie betreft een groot deel van haar grondstoffen uit Nederland. De vollegrondsgroenten – o.a. spinazie, doperwtten, wortelen, (sperzie)bonen, rode bieten, witte en rode kool – worden in Nederland op contractbasis geteeld en verwerkt tot lang houdbare producten. Champignons worden in Nederland geteeld en verwerkt. Fruit wordt voor een groot deel geïmporteerd. Allereerst is dat tropisch fruit in de vorm van concentraten of purees voor vruchtensappen, frisdranken of siropen. Nederland is een producent van appels maar voornamelijk voor de versmarkt en niet voor de industrie. Ook de teelt van zacht fruit (aardbeien, frambozen, blauwe bessen) in Nederland is bestemd voor de versmarkt. Vandaar dat de industrie deze vruchten importeert uit andere landen. (Zie tabel: groenteteelt: oogst en teeltoppervlak per groentesoort).

Bouwplan Nederlandse telers

De teelt van groenten bestemd voor de groente- en fruitverwerkende industrie maakt onderdeel uit van het bouwplan van de Nederlandse telers. Het bouwplan bestaat uit de teelt van meer dan één gewas zoals aardappelen, suikerbieten, bloemen, kruiden, gras(zaad) en groenten. Alhoewel groenten relatief een klein deel van het bouwplan uitmaken, spelen ze een belangrijke rol in de noodzakelijke rotatie van de gewassen over de teeltpercelen.

Telers en verwerkers staan daarbij voor een aantal uitdagingen. Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen moet omlaag. Er moet meer aandacht gegeven worden aan de bodemvruchtbaarheid. En de klimaatverandering brengt veranderingen met zich mee, zoals een hogere insecten- en onkruiddruk. Ook zijn veranderingen in neerslag en temperatuur intensiever. Zo was er in 2016 buitengewoon veel neerslag en in 2018 juist heel weinig neerslag plus een hoge temperatuur.

Dat alles vraagt om een heroriëntatie op de organisatie van de teelt. Telers van 'industriegroenten' en fabrikanten van verwerkte groenten en fruit werken daarvoor samen in het Teelt Overleg Groenten (TOG). Op de agenda staan onder andere het toepassen van nieuwe technieken in onkruidbestrijding, irrigatie op maat, nieuwe teelttechnieken en het actualiseren van het voedselveiligheidsschema van de sector. Zie de website van TOG: www.stichtingtog.nl

Mushroom Valley

Waar de groenteketen samenwerkt in TOG, werken organisaties en bedrijven in de champignonketen samen in Mushroom Valley. Aandachtsgebieden zijn: profilering van de champignonketen, onderwijs en arbeidsmarkt, innovatie en onderzoek, opbouwen van een (internationaal) netwerk, marktontwikkelingen volgen én initiëren.

Organisation of the supply of raw materials in the Netherlands

The fruit and vegetable processing industry sources a large part of its raw materials from the Netherlands. The outdoor crops – such as spinach, peas, carrots, (green) beans, beetroot, white and red cabbage – are grown under contract in the Netherlands and processed into products with a long shelf life. Mushrooms are grown and processed in the Netherlands. Fruit is largely imported. For the most part this concerns tropical fruit in the form of concentrates or purees for fruit juices, soft drinks or syrups. The Netherlands is an apple producer but primarily for the fresh market and not the industry. The soft fruit (strawberries, raspberries, blueberries) crops in the Netherlands are also destined for the fresh market, which is why the industry imports these fruits from other countries. (See also table: vegetable crops: harvest and cultivation area by type of vegetable).

Dutch growers' cultivation plan

The cultivation of vegetables destined for the fruit and vegetable processing industry forms part of the cultivation plan of the Dutch growers. The cultivation plan comprises the cultivation of more than one crop such as potatoes, sugar beets, flowers, herbs, grass (seed) and vegetables. Although vegetables represent a relatively small part of the cultivation plan they play an important part in the necessary crop rotation on the cultivation areas.

This poses a number of challenges for growers and processors. The use of pesticides needs to be brought down. More attention must be devoted to soil fertility. And climate change entails changes such as a higher pressure of insects and weeds. Changes in precipitation and temperature are more intensive as well. For instance, 2016 brought an extreme amount of precipitation, whereas 2018 brought very little precipitation and a high temperature.

All this requires a redirection of the organisation of cultivation. For this purpose growers of 'industrial vegetables' and manufacturers of processed fruit and vegetables cooperate within the consultative body of manufacturers and growers Teelt Overleg Groenten (TOG). Its agenda features, among other things, the application of new technology in weed control, measured irrigation, new crop technology and the updating of the food safety plan for the sector. See also the TOG website: www.stichtingtog.nl

Mushroom Valley

With the vegetable chain cooperating within TOG, organisations and companies in the mushroom chain cooperate in Mushroom Valley. Focus areas are: profiling the mushroom chain, education and job market, innovation and research, building an (international) network, following and initiating market developments.

“

De land- en tuinbouw moet zich voorbereiden om duurzaam en effectief om te gaan met klimaatverandering.

Agriculture and horticulture need to prepare for dealing with climate change sustainably and effectively.

”

De keten voor paddenstoelen is sterk geconcentreerd, geïntegreerd en opereert op internationale markten. Na Polen is Nederland de 2e producent van paddenstoelen in Europa. De afzet bestaat uit verse en verwerkte paddenstoelen. Verwerkte champignons (diepvries, blik, glas en grootverpakkingen voor B2B) worden voor het grootste deel op buitenlandse markten afgezet.

De champignonverwerkende industrie zet in op innovatie en gebruikt de paddenstoel voor het maken van snacks, als smaakversterker en als alternatieve bron van eiwit.

Klimaat

Begin 2019 gaf VIGEF aan Wageningen Economic Research (WeCR) opdracht om in kaart te brengen wat de effecten van klimaatveranderingen zijn op de grondstoffenvoorziening van onze groente- en fruitverwerkende industrie. Aanleiding daarvoor waren de buitengewone weersomstandigheden tijdens het teeltseizoen in 2016 en 2018 ([zie de grafieken van het neerslagtekort in 2016 en 2018](#)). In dit onderzoek worden data verzameld over neerslag en droogte per regio en teeltgebied, inclusief welke effecten dat heeft op de oogsten van de gewassen.

Gewasbeschermingsmiddelen

De sector heroriënteert zich op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Enerzijds omdat het aanbod van beschikbare gewasbeschermingsmiddelen sterk daalt. Anderzijds omdat een gewasbeschermingsmiddelenvrije teelt het uiteindelijke doel is. Het is een lang traject omdat niet altijd een alternatief voor handen is. Onkruid kan mechanisch worden verwijderd maar dat vraagt om een hele andere organisatie van de teelt. En sommige onkruidsoorten laten zich moeilijk bestrijden of zijn nieuw, zoals datura (doornappel): een onkruid dat zich vanuit Zuid-Europa langzaam verspreidt naar de noordelijke teeltgebieden. Bovendien is een alternatieve bestrijding van insecten in het open veld iets heel anders dan insectenbestrijding in kassen. Via de TOG worden fabrikanten van verwerkte groenten en fruit betrokken bij de onderzoeken naar alternatieven voor gewasbeschermingsmiddelen.

Nationaal en Europees landbouwbeleid

Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) heeft in 2019 een aantal visies uitgebracht, waarin de producenten van landbouwproducten worden aangezet op andere wijzen te gaan produceren.

In de visie '**Landbouw, natuur en voedsel; waardevol verbonden. Nederland koploper in kringlooplandbouw**' (september 2018) wordt dit als volgt verwoord:

"Kringlooplandbouw betekent voor plantaardige teelten dat steeds nauwkeuriger geteeld wordt naar draagkracht van de bodem, met uitgekende bouwplannen, bemesting op maat en preventie van ziekten, plagen en onkruiden. Precisielandbouw met behulp van moderne veredeling,

The mushroom chain is highly concentrated and integrated, and operates in international markets. After Poland the Netherlands is the second mushroom producer in Europe. Products consist of fresh and processed mushrooms. Processed mushrooms (frozen, canned, bottled, and in bulk for B2B) are for the most part sold abroad. The mushroom processing industry focuses on innovation and uses mushrooms for the production of snacks, as flavour enhancer, and as an alternative source of protein.

Climate

At the beginning of 2019 VIGEF commissioned Wageningen Economic Research (WeCR) to identify the effects of climate change on the supply of raw materials for our fruit and vegetable processing industry. This was prompted by the unusual weather conditions during the 2016 and 2018 growing season ([see also the graphs of the precipitation deficit in 2016 and 2018](#)). In this study data will be collected on precipitation and drought for each region and cultivation area, including its effect on crops.

Pesticides

The sector is reorienting itself on the use of pesticides, on the one hand because the supply of available pesticides is decreasing strongly, and on the other hand because pesticide-free cultivation is the ultimate goal. This is a long process because an alternative is not always available. Weeds can be removed mechanically but this demands an entirely different crop organisation. And some weeds are hard to control or are new, such as datura, a weed slowly spreading from Southern Europe towards the northern cultivation areas. Besides this, alternative outdoor insect control differs significantly from insect control in greenhouses. Through TOG manufacturers of processed fruit and vegetables are involved in research into alternatives for pesticides.

National and European agricultural policy

The Ministry of Agriculture, Nature and Food Quality (LNV) has published a number of visions in 2019, in which the producers of agricultural products are stimulated to produce alternatively.

In the vision '**Agriculture, nature and food; valuable and connected. The Netherlands at the forefront of cyclic agriculture**' (September 2018) this is formulated as follows:

"Cyclic agriculture in vegetable crops means that cultivation is becoming ever more precise with regard to soil capacity, with sophisticated cultivation plans, tailor-made fertilisation, and prevention of diseases, pests and weeds. Precision agriculture with the aid of modern breeding, sensor technology and robotics will contribute towards this. Promising new initiatives with regard to strip tilling, agroforestry and permaculture already exist.

Where pesticides are used this takes place according to the principles of integrated crop protection: virtually without emissions into the environment

sensortechnologie en robotica gaat hierbij helpen. Er zijn al veelbelovende nieuwe initiatieven met betrekking tot strokenteelt, agroforestry en permacultuur.

Daar waar gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt, gebeurt dit volgens de principes van geïntegreerde gewasbescherming: nagenoeg zonder emissies in het milieu en zonder residuen. Veredeling, preventie, goed bodem- en waterbeheer, inzet van biologische plaagbestrijders en inzet van laagrisico-middelen maken ook onderdeel uit van deze geïntegreerde aanpak. Onkruidbestrijding gebeurt in principe met mechanische of ecologische technieken. De inzet van chemische middelen geldt als laatste (precisie)ingreep (blz. 24)."

In de brief '**Bodemstrategie Tweede Kamer**' van de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit aan de Tweede Kamer Staten-Generaal (mei 2018), stelt het kabinet zich tot doel "dat in 2030 alle Nederlandse landbouwbodems duurzaam worden beheerd, zodat de bodem optimaal kan functioneren en de kwaliteit zo hoog mogelijk is en blijft voor volgende generaties. Aspecten die het functioneren van de bodem vooral bepalen zijn: beheer van organische stof en bodemvruchtbaarheid, beheer van bodemstructuur en beheer van bodemleven en weerbaarheid. Daarbij streef ik ernaar dat de inspanningen voor duurzaam bodembeheer ook door de samenleving worden gewaardeerd."

In de brief van de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit aan de Tweede Kamer SG '**Toekomstvisie gewasbescherming 2030, naar weerbare planten en teeltsystemen en Pakket van maatregelen emissiereductie gewasbescherming open teelten**' (april 2019), spreekt de minister zich uit zich in te zetten "op weerbare planten en teeltsystemen en een sterkere verbinding met de natuur en daarmee die aspecten van geïntegreerde gewasbescherming en alternatieven voor het steeds smaller wordende middelenpakket. Met het oog op de toekomst moeten onze plantensoorten door middel van veredeling resistenties voor ziekten en plagen bevatten. Daarnaast vormen ook precisieland- en tuinbouw een belangrijke ondersteuning van de geïntegreerde aanpak. De gezamenlijke ambitie is dat Nederland toonaangevend in de wereld wordt op het gebied van duurzame gewasbescherming. En dat dit een businessmodel is, waarmee de Nederlandse telers en partijen in de keten zich op de internationale markt onderscheiden."

In de brief van de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit aan de Tweede Kamer SG van 3 juli 2019 '**Droogteaanpak, klimaatadaptatie, voorkomen van voedselverspilling bij groente en fruit en risicobeheer in de landbouw**' licht de minister het doel van het '**Actieprogramma klimaatadaptatie landbouw**' nader toe: "In 2030 zijn alle ondernemers in de land- en tuinbouw voorbereid om duurzaam en effectief te kunnen omgaan met de veranderingen in het klimaat. Eind 2021 zullen de risico's, knelpunten en kansen op het gebied van klimaatadaptatie in de landbouw in kaart zijn gebracht. En zijn acties voorbereid dan wel ingezet om de knelpunten op te lossen en de kansen te benutten." Het Actieprogramma

and without residue. Breeding, prevention, proper soil and water management, the use of biological pest control and the use of low-risk pesticides also form part of this integrated approach. Weed control basically takes place with the use of mechanical or ecological technology. The use of chemical pesticides is a last (precision) resort (page 24)."

In the letter on '**Soil Strategy to the Lower House from the Ministry of Agriculture**', Nature and Food Quality to the Lower House of Parliament (May 2018), the government aims to ensure "that in 2030 all Dutch agricultural soil is sustainably managed, in order to keep the soil functioning optimally and to keep its quality as high as possible for future generations. Aspects mainly determining the functionality of the soil are: management of organic substances and soil fertility, management of soil structure and management of soil organisms and resilience. My aim is for the efforts towards sustainable soil management to be valued by society."

In the letter from the Ministry of Agriculture, Nature and Food Quality to the Lower House of Parliament '**Vision for the future of pest control 2030, towards resistant plants and cultivation systems and range of measures for the reduction of emissions from pest control in outdoor crops**' (April 2019), the minister proposes to strive "towards resistant plants and cultivation systems and a stronger connection with nature and thus those aspects of integrated pest control and alternatives to the ever decreasing pesticide package. With a view to the future our plant varieties need to be bred to contain resistance to diseases and pests. Precision agriculture and horticulture also contribute significantly towards the integrated approach. The shared ambition is for the Netherlands to be at the forefront of sustainable pest control, and for this to be a business model for Dutch growers and parties within the chain to distinguish themselves on the international market."

In the letter from the Ministry of Agriculture, Nature and Food Quality to the Lower House of Parliament of 3rd July 2019 '**Drought control, climate adaptation, and the prevention of food waste in fruit and vegetables and risk management in agriculture**' the minister further explains the goal of the '**Action programme for climate adaptation in agriculture**': "In 2030 all businesses operating within agriculture and horticulture will be prepared to sustainably and effectively deal with climate change. By the end of 2021 the risks, bottlenecks and opportunities with regard to climate adaptation in agriculture will be mapped out, and actions will be planned and/or used to solve the bottlenecks and use the opportunities." The Action Programme has been set up along five pillars: water system, soil system, crop and cultivation system, livestock farming and supporting instruments.

Through the '**National Strategic Plan**' a bridge is built to the Shared Agricultural Policy or Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB), which offers member states the possibility to draw up programmes for their national agriculture and finance them from the GLB funds. In the letter to the Lower House '**GLB National Strategic Plan 2021-2027**' of 8th May 2019 the Minister of Agriculture, Nature and Food Quality outlines its contours.

is ingericht langs vijf pijlers: watersysteem, bodemsysteem, gewassen en teeltsystemen, veehouderij en ondersteunende instrumenten.

Via het **Nationaal Strategisch Plan** wordt een brug geslagen naar het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB). Het biedt de lidstaten de mogelijkheid om programma's voor de nationale landbouw op te stellen en te financieren vanuit de GLB-fondsen. In de kamerbrief '**GLB Nationaal Strategisch Plan 2021-2027**' van 8 mei 2019 schetst de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit de contouren.

In de **Kamerbrief van 2 augustus 2018** stelt de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit maatregelen voor om de afzet van streek- en regioproducten te bevorderen.

Op 25 april 2019 is in het Europese Publicatieblad de [richtlijn \(EU\) 2019/633 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 17 april 2019 inzake oneerlijke handelspraktijken in de relaties tussen ondernemingen in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen](#) gepubliceerd. Deze richtlijn zal in Nederlandse wetgeving worden omgezet. De richtlijn is van toepassing op bepaalde oneerlijke handelspraktijken in het kader van de verkoop van landbouw- en voedingsproducten. ■

In the **Letter to the Lower House of 2nd August 2018** the Minister of Agriculture, Nature and Food Quality proposes measures for the promotion of the sales of local and regional products.

On 25th April 2019 the European Journal published the [directive \(EU\) 2019/633 of the European Parliament and of the Council of 17th April 2019 on unfair trading practices in business-to-business relationships in the agricultural and food-supply chain](#). This directive will be converted into Dutch legislation. The directive applies to certain unfair trading practices with regard to the sale of agricultural and food products. ■

3.

Werken aan imago en keuze gezond voedsel

Working on image and choice of healthy food

De door het Voedingscentrum geadviseerde dagelijkse portie groenten van 250 gram wordt echter bij lange na niet gehaald. Het gemak van verwerkte groenten kan juist helpen om de consumptie van groenten en fruit te bevorderen. Ook voedselkeuze-logo's, apps, keurmerken en Europese logo's helpen daarbij.

Akkoord verbetering productsamenstelling

De herformulering van verwerkte groenten en fruit is in 2019 afgerond. In een zeer korte tijd zijn zout- en suikergehalten in verwerkte groenten en fruit aanzienlijk verlaagd of zelfs tot nul terug gebracht. De sector heeft hiermee uitvoering gegeven aan het Akkoord Verbetering Productsamenstelling. Een enorme krachtsinspanning van de sector die bijdraagt aan de versterking van het imago van het product. Door de herformulering kon het overleg over het niet vermelden van verwerkte groenten (glas en blik) in de Schijf van Vijf opnieuw worden opgepakt. De VIGEF heeft in deze gesprekken aangetoond dat de consumptie van zout via de consumptie van zowel verse als verwerkte groenten zeer laag is.

Stimuleren consumptie groenten en fruit

Via nieuwsbrieven verspreid de groente- en fruitverwerkende industrie informatie over de verlaging van de zout- en suikergehalten. Verwerkte groenten en fruit zijn goed, gezond en goedkoop. (Zie tabel zout consumptie via verse en verwerkte groenten op pagina 16). De consumptie van groenten bedraagt 131 gram per dag, de consumptie van peulvruchten bedraagt gemiddeld 5 gram per dag (bron: RIVM). Het Voedingscentrum adviseert een dagelijkse portie groenten van 250 gram. De werkelijke consumptie bedraagt iets meer dan de helft van de geadviseerde consumptie.

Het Voedingscentrum stimuleert dus de consumptie van groenten. Vanuit dat perspectief begrijpt de VIGEF niet waarom het Voedingscentrum verwerkte groenten niet wil opnemen in de Schijf van Vijf, met als reden dat het te veel zout bevat. Bij een consumptie van 150 gram groenten (125 gram vers en 25 gram verwerkte groenten (blik, glas of diepvries) bedraagt de zoutconsumptie 0,04 gram zout, dat is slechts 0,67% van de totale zoutconsumptie.

The daily intake of 250 grams of vegetables as advised by the Dutch Nutrition Centre is, however, not achieved by a long shot. The convenience of processed vegetables can actually contribute towards the consumption of fruit and vegetables. Food choice logos, apps, certifications and European logos help the cause as well.

Agreement on improved product composition

The redefinition of processed fruit and vegetables was completed in 2019. In a very short space of time salt and sugar contents in processed fruit and vegetables have substantially decreased or even been reduced to zero. In this way the sector has implemented the Agreement on Improved Product Composition, a huge effort by the sector which contributes towards enhancing the image of the product. The redefinition has made it possible to renew the discussions on not mentioning (canned and bottled) processed vegetables in the food guide pyramid. In these discussions VIGEF has demonstrated that the consumption of salt through the consumption of both fresh and processed vegetables is very low.

Stimulating the consumption of fruit and vegetables

Through newsletters the fruit and vegetable processing industry provides information on the reduction of salt and sugar contents. Processed fruit and vegetables are good, healthy and cheap. (See also table: salt consumption through fresh and processed vegetables on page 16). Vegetable consumption amounts to 131 grams a day, pulses consumption amounts to an average of 5 grams a day (source: RIVM). The Nutrition Centre advises a daily intake of vegetables of 250 grams. The actual consumption amounts to a little more than half of the advised consumption.

The Nutrition Centre therefore promotes the consumption of vegetables. From this perspective, VIGEF does not understand why the Nutrition Centre will not include processed vegetables in the good food pyramid, arguing that they contain too much salt. With a consumption of 150 grams of vegetables (125 grams of fresh and 25 grams of (canned, bottled or frozen) processed vegetables salt consumption amounts to 0,04 grams of salt, only 0,67% of the total salt consumption.

Voedselkeuze logo's, apps en keurmerken

Via apps en logo's worden consumenten gestimuleerd gezonde producten te kiezen. Actueel is de keuze voor een nieuw voedselkeuzelogo. In het najaar van 2019 neemt het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) een definitief besluit over een in te voeren logo. Sommige landen hebben al voor het Nutriscore logo gekozen. Een aantal organisaties en ondernemingen in Nederland heeft ook al gekozen voor Nutriscore. Het logo geeft de groente- en fruitverwerkende industrie in ieder geval meer ruimte in relatie tot de Schijf van Vijf, om de positieve gezondheidsaspecten van verwerkte groenten en fruit te benadrukken.

Voedselkeuze logo's / Food choice logos

Handige apps

Via apps wordt geprobeerd het consumentengedrag nog meer te beïnvloeden dan met logo's. Ze kunnen informatie geven over voedingswaarde zoals de apps van het Voedingencentrum 'Kies ik Gezond?' en 'Mijn Eetmeter'. 'Yuka' is een populaire app in Frankrijk en België. Er zijn apps die een bewuste consumentenkeuze ondersteunen, zoals FoodSciffer met informatie over allergenen en intoleranties. Ook zijn er apps voor veganisten. De data die deze apps gebruiken komen o.a. uit databanken als De Levensmiddelenbank en GS1. Productinformatie in deze databanken wordt geleverd door de voedselproducenten.

Keurmerken duurzaamheid

Via keurmerken als PlanetProof en het Europees biologisch keurmerk wordt met name informatie gegeven over de duurzaamheid van de productie en de verwerking. Bedrijven die een keurmerk voeren moeten voldoen aan strenge eisen en worden hierop gecontroleerd. Aan de basis van een keurmerk ligt het programma dat betrekking heeft op de uitoefening van de bedrijfsactiviteiten. Bijvoorbeeld Veldleeuwrik is een programma dat zich richt op duurzame voedselproductie.

PlanetProof en het Europees biologisch keurmerk / PlanetProof and the European organic label

, apps and certifications

Though apps and logos consumers are stimulated to choose healthy products. A current topic is the choice of a new food choice logo. In the autumn of 2019 the Ministry of Health, Welfare and Sport (VWS) will take a final decision on a logo to be introduced. Various countries have already chosen the Nutriscore logo. A number of organisations and companies in the Netherlands has also chosen Nutriscore. At least the logo will give the fruit and vegetable processing industry more scope with regard to the good food pyramid to emphasize the positive health aspects of processed fruit and vegetables.

Useful apps

Through apps attempts are made to influence consumer behaviour even more than through logos. They can give information on nutritional value, such as the Nutrition Centre app 'Am I making a healthy choice?' and 'My Food Meter'. 'Yuka' is a popular app in France and Belgium. There are apps supporting a conscious consumer choice, such as FoodSciffer which supplies information on allergens and intolerances. There are also apps for vegans. The data used by these apps come from, among other things, databanks such as De Levensmiddelenbank (The Food Databank) and GS1. Product information in these databanks is supplied by the food manufacturers.

Sustainability Certifications

Through certifications such as PlanetProof and the European organic label information is supplied on production and processing sustainability in particular. Companies using a certification must adhere to strict requirements and are checked regularly. A certification is based on the programme relating to the execution of the company activities. Veldleeuwrik, for instance, is a programme aimed at sustainable food production.

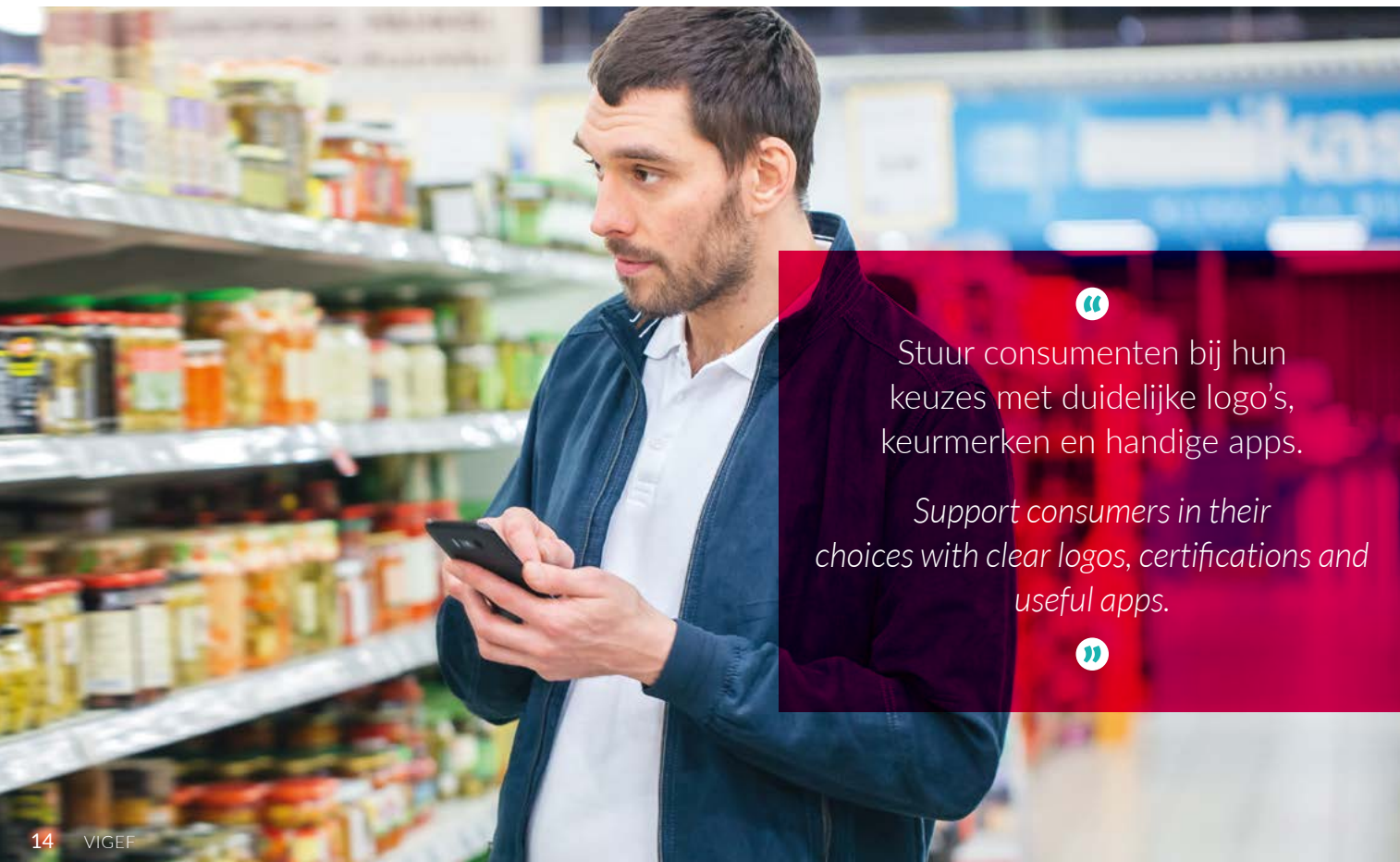
Logo's herkomst en traditie

Voor producten kunnen ook één van de drie erkende Europese logo's voor herkomst en traditie worden aangevraagd. Er zijn drie soorten Europese bescherming: Beschermd Oorsprongsbenaming (BOB), Beschermd Geografische Aanduiding (BGA) en een Gegarandeerde Traditionele Specialiteit (GTS). Een actiever gebruik van deze Europese logo's sluit aan bij het beleid van de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, om enerzijds streek- en regioproducten dichterbij de consument te brengen; en anderzijds te bevorderen dat de producent door deze kortere keten meer economisch voordeel heeft. ■

Any of three recognised European logos for origin and tradition may also be applied for products. There are three kinds of European protection: Protected Designation of Origin, Protected Geographical Indications and Traditional Speciality Guaranteed. A more active use of these European logos is in line with the policy of the Minister of Agriculture, Nature and Food Quality to, on the one hand, bring local and regional products closer to the consumer and, on the other hand, promote the economic gain for producers through this shorter chain.

Logo's herkomst en traditie / Logos for origin and tradition

Stuur consumenten bij hun keuzes met duidelijke logo's, keurmerken en handige apps.

Support consumers in their choices with clear logos, certifications and useful apps.

4.

Een breed scala aan verenigingsactiviteiten

A wide range of association activities

Onze verenigingsactiviteiten hebben betrekking op vijf thema's: arbeidsvoorwaardenbeleid, grondstoffenvoorziening, consumptie & gezondheid, milieu & processing en external affairs. Dit doen we namens de groente- en fruitverwerkende industrie, die 62 bedrijven omvat en waar 4.424 mensen werken (bron: jaarverslag BPL 2018). De representativiteit van de VIGEF bedraagt daardoor 72,9% (op basis van het aantal werknemers).

Our association activities comprise five topics: labour conditions policy, raw materials supply, consumption & health, environment & processing and external affairs. We do this on behalf of the fruit and vegetable processing industry, which includes 62 companies and in which 4.424 people are employed (source: BPL annual report 2018). VIGEF's representativity therefore amounts to 72,9% (based on the number of employees).

Arbeidsvoorwaardenbeleid

De VIGEF Looncommissie geeft sturing en uitvoering aan het arbeidsvoorwaardenbeleid. Begin 2019 is een akkoord bereikt over een nieuwe collectieve arbeidsvoorwaardenovereenkomst (CAO) voor de duur van één jaar (1 oktober 2018 tot 1 oktober 2019). Daarin is afgesproken om tijdens de volgende CAO-onderhandelingen drie hoofdthema's uit te werken: flexibelere werktijden, duurzame inzetbaarheid en het opnieuw vaststellen van het karakter van de CAO. Verder is besloten – voor de bedrijven die dat wensen – de werknemers die buiten de CAO vallen ('boven-CAO-ers') aan te melden bij de stichting Private Aanvulling WW en loongerelateerde WGA (SPAWW). VIGEF werkt met de Algemene Werkgeversvereniging (AWVN) samen aan de uitvoering van de arbeidsvoorwaardenregeling.

Labour conditions policy

The VIGEF Wage Commission supports and implements the employment conditions policy. At the beginning of 2019 an agreement was reached on a new collective labour agreement (CAO) for the duration of one year (1st October 2018 to 1st October 2019), agreeing on the elaboration of three main topics during the next CAO negotiations: more flexible working hours, sustainable employability, and the renewed definition of the character of the CAO. It was also decided – for companies wishing to do so – to register employees not included in the CAO with the Foundation for the Private Supplementation of Employment Benefits and wage-related Partially Disabled Workers Regulation. VIGEF cooperates with the General Employers Association on the implementation of the employment conditions scheme.

Pensioenen

Het pensioen voor werknemers in de groente- en fruitverwerkende industrie wordt opgebouwd door het bedrijfspensioenfonds landbouw (BPL). Eind 2015 is het bedrijfstakpensioenfonds groente- en fruitverwerkende industrie opgeheven en is de pensioenregeling ondergebracht bij het BPL. Voor werknemers die zijn geboren op of na 1 januari 1950 en vanaf 2006 werkzaam in de bedrijfstak is er de VPL-regeling, waarbij voorlopige pensioenrechten worden opgebouwd. De VPL-regeling eindigt op 31 december 2020 waarna de voorlopige pensioenrechten worden omgezet in definitieve pensioenrechten.

Pensions

The pension for employees in the fruit and vegetable processing industry is built up by the Agriculture Pension Fund (BPL). At the end of 2015 the sectoral pension fund for the fruit and vegetable processing industry was discontinued and its pension plan incorporated into the BPL. For employees born on or after 1st January 1950 and employed in the sector from 2006 onwards the VPL agreement exists, in which provisional pension rights are built up. The VPL agreement will end on 31st December 2020, after which the provisional pension rights will be converted into definitive pension rights.

Grondstoffenvoorziening

Continuïteit in de grondstoffenvoorziening is van essentieel belang voor de groente- en fruitverwerkende industrie. De transitie naar alternatieven voor de reguliere gewasbeschermingsmiddelen is één van de thema's die hierbij een rol spelen. Maar er is ook aandacht voor bodemvruchtbaarheid, nieuwe teeltechnieken, toepassing van precisielandbouw en robotisering.

Raw materials supply

Continuity in the supply of raw materials is of the essence to the fruit and vegetable processing industry. The transition to alternatives for the regular pesticides is one of the topics playing a part in this, but there is also a focus on soil fertility, new cultivation technology, application of precision agriculture and robotics.

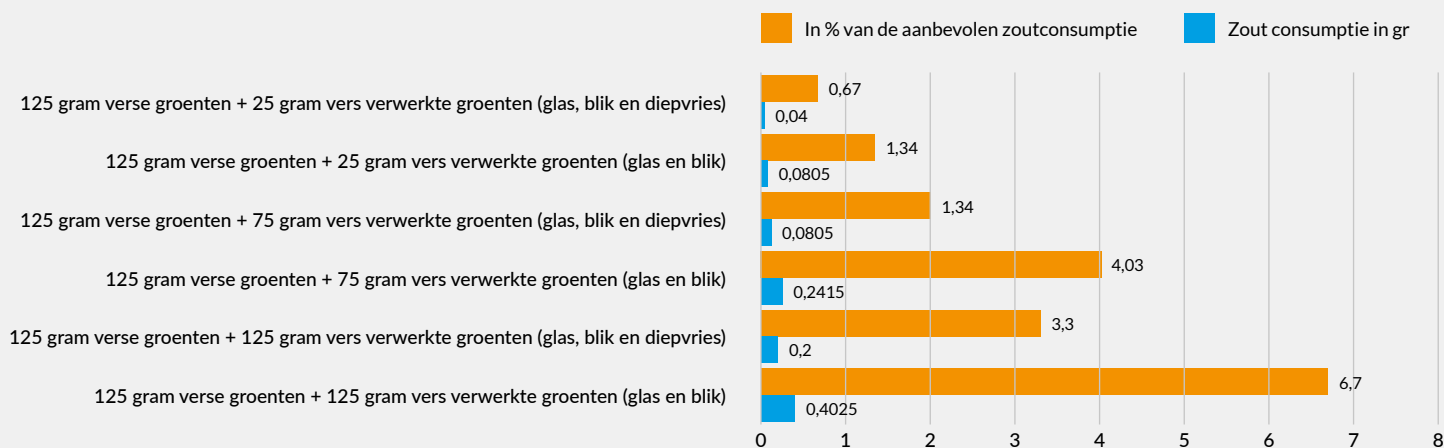
Consumptie en gezondheid

De VIGEF-werkgroep heeft in een periode van slechts vier jaar het zout- en suikergehalte in verwerkte groenten en fruit aanzienlijk verlaagd. Anno 2019 worden producten op de markt gebracht met nul procent toegevoegd suiker (o.a. appelmoes) en een zeer laag gehalte toegevoegd zout van gemiddeld 0,3 gram toegevoegd zout per kg. Echter, het Voedingscentrum vindt de zoutreductie vooralsnog te gering om het besluit verwerkte groenten niet te vermelden in de Schijf van Vijf te herzien. Een gemiste kans om de consumptie van groenten en fruit te verhogen. Die consumptie bestaat immers niet uit louter verse groenten, maar is in de praktijk een mix van vers en verwerkt. En bij allebei is de consumptie van zout laag (zie tabel: consumptie zout via verse en verwerkte groenten).

Consumption and health

The VIGEF work group has managed to significantly reduce the salt and sugar content in processed fruit and vegetables in a period of only four years. In the year 2019 products are marketed with zero percent added sugar (such as apple sauce) and a very low content of added salt of on average 0,3 grams of added salt per kilo. However, the Nutrition Centre at this stage still considers the salt reduction too small to revise its decision not to include processed vegetables in the good food pyramid, a missed opportunity to increase the consumption of fruit and vegetables, for this consumption not only consists of but in practice is a mixture of fresh and processed, with a low salt consumption for both (see also table: consumption of salt through fresh and processed vegetables).

Hoeveel zout eten we via verse en verwerkte groenten?

Milieu & processing

De werkgroep milieu & processing richt zich in hoofdzaak op de uitvoering van de meerjarenafspraak energie-efficiency (MJA). Dit is een overeenkomst uit 1992 tussen de Nederlandse overheid en de groente- en fruitverwerkende industrie. De afgelopen vijftientig jaar zijn aanzienlijke resultaten behaald op het gebied van energiebesparing. Voor de gehele groente- en fruitverwerkende industrie in de periode 2005-2017 is de energiebesparing maar liefst 20,9% (zie figuur 3.6 in de [Resultatenbrochure convenanten Meerjarenafspraken energie-efficiëntie 2017](#), waarin de energiebesparingen van de deelnemende sectoren staan vermeld).

De MJA-afspraken eindigen in 2020 en vanaf 2021 vallen de 'MJA-bedrijven' onder het Activiteitsbesluit en de Tijdelijke regeling implementatie artikelen 8 en 14 Richtlijn energie-efficiëntie. Dit

Environment & processing

The work group environment & processing mainly focuses on the implementation of the long-term energy efficiency agreement (MJA), which is an agreement from 1992 between the Dutch government and the fruit and vegetable processing industry. In the past 25 years significant results were achieved in the field of energy saving. The energy savings for the entire fruit and vegetable processing industry in the period of 2005-2017 amount to no less than 20,9% (see also figure 3.6 in the [Results brochure for the covenants of the long-term agreements on energy efficiency 2017](#), which specifies the energy savings of the participating sectors).

The MJA agreements will cease in 2020, and as from 2021 the 'MJA companies' will be covered by the Activities Decree and the Temporary Scheme for the Implementation of articles 8 and 14 of the Directive

“
VIGEF is meer dan ooit nodig nu
markt, wetgeving en klimaat de sector
voor vele uitdagingen plaatst.

*VIGEF is needed more than ever
at a time when markets, legislation
and climate pose many challenges
to the sector.*

”

betekent dat grote ondernemingen die voldoen aan de criteria in deze regeling een energie-audit moeten uitvoeren. Tenzij ze al beschikken over een gecertificeerd energiebeheersysteem of een door het ministerie van EZ erkend keurmerk. Voor kleine ondernemingen geldt het Activiteitenbesluit dat voorschrijft dat ondernemingen alle energiebesparende maatregelen nemen, met een terugverdientijd van vijf jaar of minder. Uiterlijk op 1 juli 2019 en daarna eenmaal per vier jaar dienen ze aan het bevoegd gezag te rapporteren over de uit te voeren energiebesparende maatregelen. Voor deze maatregelen kan een beroep worden gedaan op de lijsten 'erkende maatregelen'.

Klimaatakkoord

Het Klimaatakkoord heeft tot doel de uitstoot van CO₂ te verminderen. Dit gaat verder dan alleen energiebesparing. Fossiele energie zal op termijn moeten worden vervangen door hernieuwbare energie en dat vraagt om de invoering van nieuwe technologieën. De groente- en fruitverwerkende industrie moet dit doen via de afspraken die zijn gemaakt voor de industrie, maar ook vanwege afspraken die zijn gemaakt voor de landbouwsector.

External affairs

Stakeholders laten kennis maken met de groente- en fruitverwerkende industrie is van essentieel belang voor een vruchtbare gedachte-wisseling rondom alle veranderingen. Deze gesprekken worden gevoerd via de FNLI, de AWWN en de Europese vereniging van de groente- en fruitverwerkende industrie" (PROFEL). ■

for energy efficiency. This means that large companies meeting the criteria in this scheme will have to carry out an energy audit, unless they already have a certified energy management system or a certification recognised by the Ministry of Economic Affairs. For smaller companies the Activities Decree applies with the provision that companies take all energy-saving measures, with a payback period of five years or less. They need to report back to the authorities on the energy saving measures to be carried out on 1st July 2019 at the latest and after this once every four years. For these measures they can call upon the lists of 'recognised measures'.

Climate Agreement

The purpose of the Climate Agreement is to reduce CO₂ emissions, which goes beyond just saving energy. In the long run fossil energy will have to be replaced by renewable energy, which demands the implementation of new technology. The fruit and vegetable processing industry will have to do this through the agreements made for the industry, but also because of agreements made for the agricultural sector.

External affairs

Introducing stakeholders to the food and vegetable processing industry is essential for a fruitful discussion concerning all transitions. These discussions take place within the FNLI, the AWWN and the European association of the fruit and vegetable processing industry (PROFEL). ■

5.

Onderzoek naar gevolgen van klimaatverandering

Research into the consequences of climate change

De extreme neerslag in 2016 en de extreme droogte en hitte in 2018 hebben een groot effect gehad op de grondstoffenvoorziening in de keten van industriegroenten. Er waren aanzienlijk kleinere oogsten. De geplande productie werd niet gerealiseerd, grondstoffen moesten (als dat al mogelijk was) elders worden ingekocht en het productieapparaat kon niet volledig worden benut. Extra zorgwekkend is dat de jaren met extreme weersomstandigheden elkaar zo snel opvolgen. Reden voor onderzoek.

The extreme precipitation in 2016 and the extreme drought and heat in 2018 have had a major effect on the supply of raw materials in the industrial vegetable chain. Crops were considerably smaller. The planned production was not realised, raw materials had to be bought elsewhere (if this was even possible) and the production system could not be used fully. Even more alarming is the fact that the years with extreme weather conditions succeed one another so rapidly, which is cause for research.

Economische effecten klimaatverandering

VIGEF heeft in 2019 Wageningen Economic Research opdracht gegeven de effecten te onderzoeken van de klimaatveranderingen op de grondstoffenorganisatie in de groente- en fruitverwerkende industrie. Er moeten antwoorden komen op tal van prangende vragen. Wat is het effect van meer neerslag, meer warmte en meer warmte gecombineerd met droogte op de teelten van vollegrondsgroenten? Is het overall in Nederland even warm of nat? Welke invloed heeft de bodem op de teelt en de klimaatomstandigheden? Eind juni 2019 is de eerste fase van het rapport opgeleverd en zijn data verzameld die relevant zijn voor verder onderzoek. In de tweede fase worden de gestelde vragen verder uitgediept.

Economic effects of climate change

In 2019 VIGEF has commissioned Wageningen Economic Research to study the effects of climate change on the raw material organisation in the fruit and vegetable processing industry. Answers need to be found to lots of pressing questions. What is the effect of more precipitation, more heat, and more heat combined with drought on outdoor vegetable cultivation? Is it equally hot or wet everywhere in the Netherlands? What is the influence of the soil on cultivation and on climate conditions? At the end of June 2019 the first phase of the report was submitted and data have been gathered which are relevant to further research. In the second phase the questions which have arisen will be further elaborated.

Opzet onderzoek Wageningen Economic Research

Voor vier gewassen die kenmerkend zijn voor de groente- en fruitverwerkende industrie, zijn de risico's geïnventariseerd. Risico's die gerelateerd zijn aan het weer (temperatuur, droogte, neerslag, etc.) en risico's die te maken hebben met de bodem (bodems soort, bodemweerbaarheid, etc.). Data over de bodem wordt gekoppeld aan data over de weersomstandigheden en data over de teelten van de geselecteerde gewassen. Op deze wijze wordt geografisch in beeld gebracht waar sprake is van structurele droogte of neerslag en wat het effect hiervan is op de teelten van groenten.

Setup of the Wageningen Economic Research study

For four crops key to the fruit and vegetable processing industry the risks have been assessed. These are risks related to the weather (temperature, drought, precipitation, etc.) and risks related to the soil (soil type, soil resistance, etc.). Data on soil are linked to data on weather conditions and data on the cultivation of the selected crops. In this way a geographical view is obtained of where structural drought or precipitation occurs and its effect on vegetable cultivation.

In het tweede deel van het onderzoek worden voor de gesignaleerde risico's oplossingen in kaart gebracht en besproken. Dit wordt naar verwachting in de tweede helft van 2019 afgerond. Overigens is Nederlandse groente- en fruitverwerkende industrie niet uniek in

In the second part of the study solutions to the risks found will be identified and discussed. This is expected to be completed in the second half of 2019. Incidentally, this research is not unique to the Dutch fruit and vegetable industry, for it goes without saying that manufacturers of processed fruit and vegetables in other European countries are also faced with extreme weather conditions, and are

dit onderzoek. Uiteraard hebben ook in andere Europese landen fabrikanten van verwerkte groenten en fruit te maken met extreme weersomstandigheden. Ze stellen dezelfde vragen over de toekomst van de groente- en fruitteelt als de VIGEF.

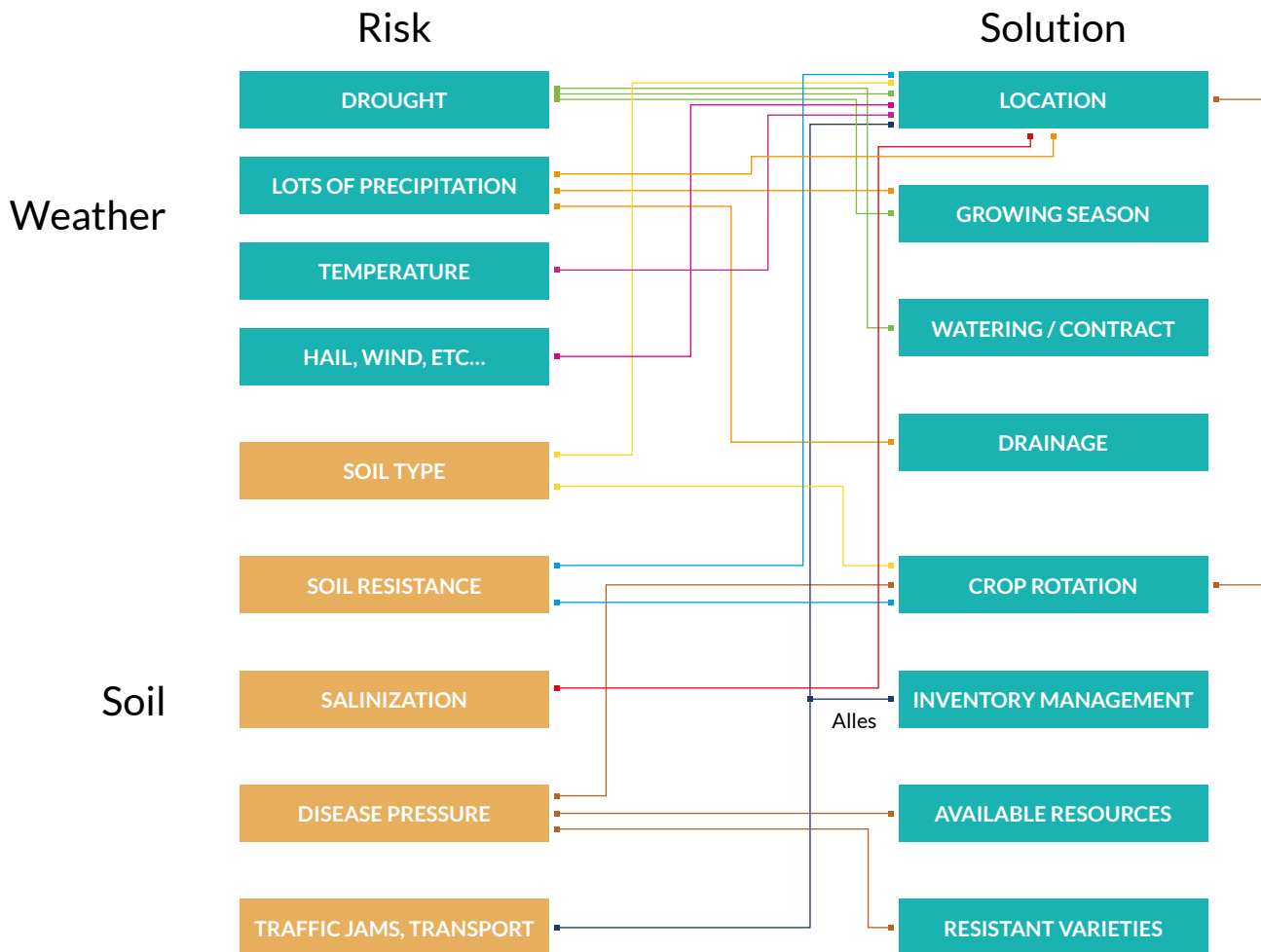
Wat levert het onderzoek op?

Dat klimaatverandering plaatsvindt, lijkt geen twijfel. Wat de effecten zijn op de lange termijn – zeg de komende tien jaar – is echter een vraag die nog beantwoord moet worden. Door diverse scenario’s voor klimaatverandering te bespreken, bereidt de sector zich in ieder geval al voor op mogelijke aanpassingen van de bedrijfsstrategieën. ■

posing the same questions on the future of fruit and vegetable cultivation as VIGEF.

What does the research yield?

There can be no doubt that climate change takes place. What its effects will be in the long term - roughly in the next ten years - remains a question which still needs to be answered. By discussing various scenarios for climate change the sector is in any case preparing for possible adaptations to its business strategies. ■

6.

Arbeidsvoorwaarden en CAO voor nu en straks

Labour conditions and collective labour agreement for now and for the future

In 2019 is een nieuwe collectieve arbeidsvoorwaarden-overeenkomst (CAO) tot stand gekomen voor de 4.424 werknemers in de groente- en fruitverwerkende industrie. Deze CAO is op 13 juli 2019 algemeen verbindend verklaard (Staatscourant no. Nr. 33540 12 juli 2019). De representatiegraad van de VIGEF bedraagt 72,9% (op basis van het representatieonderzoek door Actor in 2018). We zetten de belangrijkste punten op een rij.

In 2019 a new collective labour agreement (CAO) has been reached for the 4.424 employees in the fruit and vegetable processing industry. This CAO was declared generally binding on 13th July 2019 (Dutch Government Gazette Nr. 33540 12th July 2019). The degree of representation of VIGEF amounts to 72,9% (based on the representation study by Actor in 2018). We are listing the main issues.

Goede arbeidsvoorwaarden sluiten aan op de moderne tijd en bieden werknemers meer keuze.

Good employment conditions are in keeping with modern times and offer employees a range of choice.

Generatiepact

Naast looptijd en loonontwikkeling is de duurzame inzetbaarheid van werknemer een belangrijk thema in het arbeidsvoorwaardenoverleg. De pensioenleeftijd in de groente- en fruitverwerkende industrie ligt op 68 jaar (bedrijfspensioenfonds voor de landbouw). Anno 2020 is een kwart van de werknemers in de groente- en fruitverwerkende industrie is 55 jaar en ouder. De omvang van deze groep groeit de komende jaren. Eén van de CAO-afspraken is dat er een heroriëntatie plaatsvindt op doorwerken tot de pensioengerechtigde leeftijd. Deze nieuwe afspraken moeten de huidige seniorenregeling in de CAO vervangen, maar mogen tegelijk niet ten koste gaan van de productieflexibiliteit. Het verwerken van groenten en fruit is en blijft een seizoengebonden activiteit. Bovendien kan het aanbod van grondstoffen door weersomstandigheden sterk wisselen.

Karakter CAO

Flexibiliteit in werktijden is het tweede grote CAO-thema. Die flexibiliteit is nodig om oogsten van groenten en fruit te kunnen verwerken. De CAO groente- en fruitverwerkende industrie wordt op dit moment beschouwd als een norm- of standaard-CAO. Werknemersorganisaties zouden de CAO bij voorkeur willen beschouwen als een minimum-CAO. Dit thema wordt uitgewerkt zodat het bij de CAO- onderhandelingen besproken kan worden.

Stichting PAWW

Werknemers die onder de CAO groente- en fruitverwerkende industrie vallen, zijn aangemeld bij de stichting private verzekering aanvulling WW en WGA-gerelateerde uitkeringen (PAWW). Een afspraak hierover stond al eerder in de CAO groente- en fruitverwerkende industrie. In de laatste CAO- onderhandelingen is afgesproken dat voor de ondernemingen die dat willen ook de 'boven CAO-ers' worden aangemeld voor deelname aan de PAWW.

Pensioen

De pensioenregeling blijft uiteraard een essentieel onderdeel van het arbeidsvoorwaardenbeleid. Eind 2015 is het bedrijfspensioenfonds groente- en fruitverwerkende industrie opgeheven en ondergebracht bij het bedrijfspensioenfonds voor de landbouw (BPL). De ontwikkeling van de dekingsgraden van de pensioenfondsen blijft achter bij de herstelplannen van de fondsen. De afspraken in het pensioenakkoord moeten worden uitgewerkt in aangepaste pensioenregelingen.

Effecten pensioenakkoord

Door het bereikte pensioenakkoord verandert de pensioenregeling, wat weer zijn weerslag heeft op het arbeidsvoorwaardenbeleid:

- De doorsneepremiesystematiek in de premieregeling wordt afgeschaft.
- Het wordt mogelijk om een deel van het pensioen in één keer op te nemen.

Generation pact

Apart from duration and wage development the sustainable employability of workers is an important issue in the labour agreement consultations. The pension age for the fruit and vegetable processing industry is 68 years (agriculture pension fund). By the year 2020 a quarter of the employees in the fruit and vegetable processing industry will be 55 years of age or older. This group will grow in size in the coming years. One of the agreements within the CAO is that reorientation will take place on the continuation of work until retirement age. These new agreements are to replace the present seniors scheme in the CAO but at the same time should not be detrimental to production flexibility. Processing fruit and vegetables is and will remain a seasonal activity. Moreover the supply of raw materials can strongly fluctuate due to weather conditions.

CAO character

Flexibility in working hours is the second large CAO topic. This flexibility is necessary for the processing of fruit and vegetable crops. The CAO for the fruit and vegetable processing industry is presently regarded as a norm or standard CAO. Employees' organisations would prefer to regard the CAO as a minimum CAO. This issue will be developed so it can be discussed during the CAO negotiations.

PAWW Foundation

Employees covered by the CAO for the fruit and vegetable processing industry have been registered with the foundation for the private supplementation of unemployment benefit and WGA (return to work scheme for the partially disabled) (PAWW). An agreement on this was already included in the CAO for the fruit and vegetable processing industry. In the latest CAO negotiations it was agreed that for companies wishing to do so employees not included in the CAO will also be registered for participation in the PAWW.

Pensions

It goes without saying that the pension plan will always be an essential part of the employment policy. At the end of 2015 the pension fund for the fruit and vegetable processing industry was discontinued and incorporated into the Agriculture Pension Fund (BPL). The development of the funding ratio of the pension funds falls short of the recovery plans of the funds. The arrangements in the pension agreement need to be worked out in revised pension plans.

Effects of the pension agreement

The pension agreement will change the pension plan, which, in its turn, will have an impact on the employment policy:

- The conventional contribution system in the premium scheme will be abolished.
- It will be possible to cash in part of the pension at once.

- De stijging van de AOW-leeftijd wordt getemporeerd en in 2024 wordt de AOW-leeftijd op 67 jaar vastgesteld.
- Werkgevers krijgen de mogelijkheid om uittreedingsregelingen te financieren waardoor het voor werknemers mogelijk wordt om 3 jaar voor de AOW te stoppen met werken. Maximaal 3 jaar kan een bruto bedrag van € 19.000,- per jaar worden vrijgesteld van de RVU-heffing (regeling vervroegd uitreden).
- De overheid maakt budget vrij voor het ondersteunen en bevorderen van programma's die gericht zijn op het langer doorwerken.
- De grens voor het maximaal fiscaal gefaciliteerd verlofsparen wordt verhoogd van 50 weken naar 100 weken. Sociale partners kunnen aan de CAO-tafel afspraken maken om bij overwerk of ploegendiensten (deels) beloning via extra verlofopbouw te laten plaatsvinden. Op die manier vertaalt zwaar(der) werk zich in de mogelijkheid om vervroegd uit te treden of vaker en meer verlof op te nemen.
- Voor functies die worden beschouwd als zwaar beroep wordt onderzocht of toeslagen in de pensioenopbouw ingezet kunnen worden om eerder te stoppen met werken.

Het nieuwe pensioencontract brengt met zich mee dat het kantelpunt ligt bij een dekingsgraad van 100%. Daarboven wordt sneller uitgedeeld en daaronder sneller verlies verrekend (brief aan de Tweede Kamer SG 5 juni 2019 Betreft Principeakkoord vernieuwing pensioenstelsel). ■

- The raising of the state pension age will be temporised whereas the state pension age will be established as 67 in 2024.
- Employers will have the possibility of financing retirement plans, enabling employees to stop working three years in advance of their state pension age. A gross amount of € 19.000,- a year may be exempted from the Early Retirement Scheme charge for a maximum of three years.
- The government allocates a budget for the support and promotion of programmes aimed at working longer.
- The limit for the maximum amount of tax-friendly leave saving will be raised from 50 weeks to 100 weeks. At the CAO table social partners will be able to arrange for (partial) pay for overtime or shiftwork to take place in the form of extra accrued leave. In this way heavy work can translate into the possibility of early retirement or to take (more) leave more often.
- The possibility of using supplements in the pension buildup for early retirement for employees in functions regarded as heavy labour is looked into.

As a consequence of the new pension deal the turning point is at a coverage rate of 100%. If it is higher payout will be faster, and if it is lower losses will be offset faster (letter to the Lower House of Parliament of 5th June 2019 concerning the agreement in principle on the renewal of the pension scheme). ■

7.

Over de grenzen kijken en samenwerken

Looking across borders and cooperation

Nederland is geen eiland en al zeker niet voor de landbouwsector en levensmiddelenindustrie. Daarom is goed overleg en een hechte samenwerking met internationale brancheverenigingen, overheden en overige stakeholders van immens belang. Juist in een Europese markt van 500 miljoen consumenten.

The Netherlands is not an island, least of all for the agricultural sector and the food industry, which is why good consultation and close cooperation with international branch associations, governments and other stakeholders is of huge importance, especially in a European market of 500 million consumers.

Zo werkt de VIGEF bij het vormgeven van het arbeidsvoorwaardenbeleid in de sector samen met de Algemene Werkgeversvereniging (AWVN). Met de Federatie Nederlands Levensmiddelenindustrie (FNLI) slaan we de handen ineen op terreinen als het levensmiddelenrecht, duurzame productie en voedselveiligheid. En PROFEL, de Europese vereniging van de groente- en fruitverwerkende industrie, vormt onze brug naar de Europese Commissie. PROFEL heeft als taak nieuwe ontwikkelingen in (met name) het levensmiddelenrecht te signaleren.

For example, VIGEF cooperates with the General Employers Association (AWVN) in the formulation of the employment policy for the sector. We join forces with the Federation of the Dutch Food Industry (FNLI) in areas such as food legislation, sustainable production and food safety. And PROFEL, the European Association of the fruit and vegetable processing industry, forms our bridge to the European Commission. PROFEL is responsible for pointing out new developments in (particularly) food legislation.

AWVN

- AWWN stuurt dagelijks tot wekelijks informatie over het arbeidsvoorwaardenbeleid en het arbeidsrecht. Het AWWN CAO-journaal wordt naar de VIGEF HR-managers gezonden.
- In whitepapers wordt specifieke wetgeving toegelicht, zoals de wet BAB (wet arbeidsmarkt in balans) waarin wijzigingen van het arbeidsrecht staan.
- De AWWN ondersteunt de VIGEF bij het CAO-overleg.

AWVN

- AWWN provides information on employment policy and employment legislation on a daily to weekly basis. The AWWN CAO journal is sent to the VIGEF HR managers.
- In whitepapers specific legislation is explained, such as the BAB law (law on the job market balance) which contains changes in employment legislation.
- The AWWN supports VIGEF in the CAO negotiations.

FNLI

Via onder meer de FNLI Flitsen informeert de FNLI de aangesloten leden over ontwikkelingen die relevant zijn voor de levensmiddelenindustrie.

- Een van de FNLI-projecten waarin de VIGEF participeert, is de uitvoering van het IMVO Convenant Voedingsmiddelenindustrie. Via dit convenant wordt de internationale keten van grondstoffen onder de loep genomen. Tevens wordt beoordeeld of en waar duurzaamheidsprogramma's gestart kunnen worden.
- FNLI heeft namens de levensmiddelenindustrie deelgenomen aan de discussie over het Klimaatakkoord. Via vijf 'tafels' (industrie, elektriciteit, mobiliteit, bebouwde omgeving en landbouw) werd

FNLI

Through the FNLI Flashes the FNLI informs its members on developments relevant to the food industry.

- One of the FNLI projects in which VIGEF participates is the implementation of the IMVO Covenant for the Food Industry. Through this covenant the international chain of raw materials is evaluated. It is also determined if and where sustainability programmes can be set up.
- On behalf of the food industry FNLI has participated in the discussions on the Climate Agreement. At five 'tables' (industry, electricity, mobility, urban environment and agriculture) discussions have taken place on possibilities to reduce CO2 emissions in the next 30 years. FNLI represents the food industry at the industry table.

gediscussieerd over mogelijkheden om de CO₂-uitstoot in de komende dertig jaar te laten dalen. FNLI vertegenwoordigt de levensmiddelenindustrie aan de industrietafel.

- Namens de levensmiddelenindustrie neemt de FNLI deel aan het overleg met het ministerie van VWS over de keuze van het voedselkeuze-logo. Eind 2019 moet bekend zijn welk logo gebruikt gaat worden om de consument te informeren over de gezonde aspecten van de levensmiddelen. FNLI vertegenwoordigt de levensmiddelenindustrie in het overleg met de NVWA, de ministeries, organisaties van afnemers en consumentenorganisaties. Ze neemt deel aan het Europees overleg via onder andere FoodDrinkEurope.

PROFEL

Dit is de Europese vereniging van de groente- en fruitverwerkende industrie. De taak van PROFEL is om nieuwe ontwikkelingen in het Europees (levensmiddelen)recht op te pakken en te bespreken met de aangesloten nationale verenigingen. PROFEL treedt op als

- On behalf of the food industry FNLI takes part in the consultations with the Ministry of Health, Welfare and Sport on the selection of the food-choice logo. At the end of 2019 it should be made known which logo will be used to inform the consumer on the healthy aspect of food. FNLI represents the food industry in the consultations with the NVWA, the ministeries, buyers' organisations and consumer organisations. It participates in the European consultations through, among others, FoodDrinkEurope.

PROFEL

This is the European association of the fruit and vegetable processing industry. The task of PROFEL is to address new developments in European (food) legislation and to discuss them with the national member associations.

PROFEL acts as interlocutor for the European Commission in matters concerning fruit and vegetables, such as cultivation, processing and trade.

In Europa met 500 miljoen consumenten moet je als sector ook internationaal je krachten bundelen.

In Europe with its 500 million consumers you need to join forces as a sector internationally as well.

gesprekspartner voor de Europese Commissie voor zaken die groenten en fruit betreffen, zoals teelt, verwerking en handel.

In de Technical and Legislation Committee (TLC) van PROFEL wordt aandacht gegeven aan thema's in het levensmiddelenrecht. In de 'product groups vegetables and fruits' worden onderwerpen besproken die specifiek de verwerking van groenten en fruit betreffen.

- In samenwerking met de Universiteit van Gent heeft PROFEL een herziene concepttekst opgesteld van de PROFEL's 'EU Hygiene guidelines for the production of frozen fruits, vegetables and herbs in control of *Listeria monocytogenes*'.
- In samenwerking met WELMEC, het Europees samenwerkingsverband van nationale meetinstituten heeft PROFEL een methode ontwikkeld voor het vaststellen van het uitlekgewicht van diepvriesgroenten. Het gaat hier in het bijzonder om diepvriesgroenten die voorzien zijn van een dun laagje ijs ter bescherming van het product. Broccoli is zo'n product waarbij de 'roosjes' door het laagje ijs worden beschermd.
- Het contaminantendossier is een langlopend en intensief dossier. Over de norm voor chloraat wordt al lang gesproken. PROFEL heeft de Europese Commissie erop gewezen dat de bron van chloraat ligt in het toevoegen van chloor aan drinkwater in een aantal Europese landen.
- PROFEL brengt de internationale handelsbelangen van de Europese groente- en fruitverwerkende industrie onder de aandacht van de onderhandelaars namens de Europese Unie. Het laatste EU-handelsakkoord betreft de handelsovereenkomst met de Mercosur landen.
- Via de werkgroep Industry-Farmers wordt aandacht gegeven aan de thema's in de grondstoffenvoorziening. De beschikbaarheid van gewasbeschermingsmiddelen is een belangrijk thema in dit overleg. Het aanbod van gewasbeschermingsmiddelen die kunnen worden gebruikt bij de teelt van 'industriegroenten' neemt af. Daarom richt de industrie zich op alternatieven voor gewasbeschermingsmiddelen, zoals 'biologicals', maar ook op andere wijzen van telen die verlichting kunnen brengen in de bestrijding van insecten, onkruiden of schimmels.
- Ook het veranderende klimaat waarbij extreme weersomstandigheden zich vaker zullen voordoen, krijgt volop aandacht bij PROFEL. Groente- en fruitsoorten die worden verwerkt, zijn seizoensproducten. Tegenvallende oogsten door slechte of extreme weersomstandigheden (veel neerslag of juist droogte, hagel, late vorst, etc.) kunnen niet meer worden gecompenseerd. Uit economisch oogpunt is klimaatverandering dus wel degelijk een factor om rekening mee te houden in de langetermijnplannen van het bedrijf. Een ander effect van klimaatverandering is dat de groente- en fruitverwerkende industrie te maken krijgt met typen onkruid die meer voorkomen dan vroeger. Een voorbeeld is hiervan is het onkruid datura (doornappel). PROFEL heeft daarover een korte brochure gemaakt. ■

In PROFEL'S Technical and Legislation Committee (TLC) issues in food legislation are dealt with. In the 'fruit and vegetable product groups' issues specifically pertaining to the processing of fruit and vegetables are discussed.

- In cooperation with Ghent University PROFEL has drawn up a revised concept text of the PROFEL's 'EU Hygiene guidelines for the production of frozen fruits, vegetables and herbs in control of *Listeria monocytogenes*'.
- In cooperation with WELMEC, the European cooperation in legal metrology, PROFEL has developed a method for determining the drained net weight of frozen vegetables, in particular frozen vegetables covered in a thin layer of ice to protect the product. Broccoli is an example of a product the florets of which are protected by the ice layer.
- The contaminants dossier is a long-term and intensive dossier. The chlorate norm has been discussed for a long time. PROFEL has pointed out to the European Commission that the source of chlorate lies in the addition of chlorine to drinking water in a number of European countries.
- PROFEL brings the international commercial interests of the European fruit and vegetable processing industry to the attention of the negotiators on behalf of the European Union. The latest EU trade agreement is the trade agreement with the Mercosur countries.
- Through the Industry-Farmers workgroup attention is paid to the issues in the supply of raw materials. The availability of pesticides is an important topic in these discussions. The supply of pesticides which can be used in the cultivation of 'industrial vegetables' is decreasing, which is why the industry focuses on alternatives for pesticides, such as 'biologicals', but also on different ways of cultivation which can provide relief in the control of insects, weeds and fungi.
- The changing climate, in which extreme weather conditions will occur more frequently, also receives plenty of attention from PROFEL. Fruit and vegetable species which are processed are seasonal products. Crops failing because of bad or extreme weather conditions (either too much precipitation or drought, hail, late frost, etc.) cannot be compensated. From an economic point of view climate change is therefore a definite factor to take into account in the company's long-term plans. Another effect of climate change is that the fruit and vegetable processing industry is faced with species of weeds occurring more frequently than before. An example of this is the weed datura. PROFEL has published a concise brochure on this. ■

8.

Levensmiddelenrecht voor veilige gewassen en eerlijke handel

Food legislation for safe crops and fair trade

Genetische gemodificeerde gewassen kunnen in een bepaald gebied een veel rijkere oogst opleveren dan hun niet-gemodificeerde soortgenoten. Bijvoorbeeld doordat ze beter bestand zijn tegen droogte. Tegelijk staat, zeker in Europa, het gebruik en de veiligheid van genetisch gemodificeerde gewassen zeer ter discussie. De VIGEF volgt de wetenschappelijke en wetgevende ontwikkelingen in deze kwestie op de voet. Net als andere thema's op het gebied van levensmiddelenrecht.

Genetically modified crops can yield a much richer harvest in a certain area than their non-modified cospecies, for instance because they are better protected against drought. At the same time the use and safety of genetically modified crops is heavily debated, especially in Europe. VIGEF closely follows the scientific and legislative developments in this issue, as it does other issues in the field of food legislation.

“

Openstaan voor innovatieve onderzoeken, zo lang de veiligheid gewaarborgd blijft.

Be open to innovative research, as long as safety is guaranteed.

”

Europees Hof uitspraak over Crisprcas techniek

In de uitspraak van 25 juli 2018 oordeelde het Europees Hof dat de veredelings­techniek crispr/cas techniek onder de ggo richtlijn valt (zaak C-528/16). De minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit reageerde hierop in haar brief van 30 november 2018 aan de Tweede Kamer SG, door het kabinets­beleid op dit thema als volgt toe te lichten: "Het beleids­uitgangspunt van het kabinet, zoals dat ook in haar beleids­reactie op de Trendanalyse Biotechnologie 2016 is verwoord aan de Kamer, is dat het kabinet de kansen van nieuwe ontwikkelingen in de biotechnologie wil benutten, zo lang de veiligheid gewaarborgd blijft. Daarom zou het ongewenst zijn als technologische innovaties – en de daarmee samenhangende economische kansen en kansen voor verduurzaming van de landbouw – aan Europa voorbij dreigen te gaan door de Europese impasse op het gebied van nieuwe veredelings­technieken. De uitspraak van het Hof onderstreept in dat licht dan ook de noodzaak tot initiatieven van de beleids­makers in de lidstaten en de Nieuwetgever, waarbij ook het Nederlandse discussie­voorstel aan de orde kan komen."

Ruimte voor experimenteren

In de nota 'Toekomstvisie gewas­bescherming 2030, naar weerbare planten en teeltsystemen' heeft de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit voor ogen "dat in 2030 de land- en tuinbouw in Nederland bestaat uit een duurzame productie met weerbare planten en teeltsystemen, waardoor ziekten en plagen veel minder kansen krijgen en het gebruik van gewas­beschermings­middelen zo veel mogelijk kan worden voorkomen. Daar waar gewas­beschermings­middelen

European Court ruling on Crisprcas technology

In its ruling of 25th July 2018 the European Court found the crispr/cas breeding technology to be subject to the ggo directive (case C-528/16). The Minister of Agriculture, Nature and Food Quality reacted on this in her letter to the Lower House of Parliament of 30th November 2018, explaining the government policy in this matter as follows: 'The policy principle of the government, as formulated in its policy reaction on the Biotechnology Trend Analysis of 2016 to the Lower House, is that the government wishes to make use of the opportunities of new developments in biotechnology as long as safety is guaranteed. It would therefore be undesirable if technological innovations – and the accompanying economical opportunities and opportunities for agricultural sustainability – would be lost to Europe because of the European deadlock in the field of new breeding technology. In this context, the Court ruling underlines the necessity for initiatives by the policy makers in the member states and the Union legislator, in which the Dutch proposal can also be discussed.'

Room for experimenting

In its report 'Future perspective for crop protection 2030, towards resistant plants and crop systems' the Minister of Agriculture, Nature and Food Quality envisions that 'in 2030 agriculture and horticulture in the Netherlands will consist of a sustainable production with resistant plants and crop systems, as a result of which diseases and pests get fewer opportunities and the use of pesticides can be avoided as much as possible. Where pesticides are used this will take place according to the principles of integrated crop protection, virtually without emissions

Genetisch modificeren

Mutagenese is een wetenschappelijk proces waarbij genen van een organisme zo veranderd (mutatie) worden - natuurlijk of kunstmatig - dat er weer een (veranderd) stabiel organisme ontstaat. Een transgeen organisme is een organisme dat een vreemd gen (een transgen) afkomstig van een ander soort organisme in zijn erfelijk materiaal (DNA) draagt. Transgenese kan spontaan plaatsvinden door een natuurlijk proces, maar in de meeste gevallen, zeker bij hogere organismen, is er sprake van gericht menselijk handelen in de vorm van genetische technologie. Cisgenese is het door genetische modificatie overbrengen van een eigenschap binnen een soort of binnen kruisbare soorten van de ene plant naar een andere plant. Als het bij de overbrenging gaat om soortvreemd DNA dan spreekt men van transgenese.

(Bronnen: Wikipedia)

Genetic modification

Mutagenesis is a scientific process in which the genes of an organism are changed (mutation) – naturally or artificially – resulting in the formation of a (mutated) stable organism. A transgenetic organism is an organism which carries a foreign gene (a transgene) originating from a different type of organism in its hereditary material (DNA). Transgenesis may occur spontaneously by a natural process, but in most cases, especially in higher organisms, purposeful human intervention in the form of genetic technology is involved. Cisgenesis is the transfer of a property from one plant to another within a species or within species which can be cross-bred by genetic modification. If this transfer involves foreign DNA it is referred to as transgenesis.

(Sources: Wikipedia)

worden gebruikt, is dit volgens de principes van geïntegreerde gewasbescherming, nagenoeg zonder emissies naar het milieu en nagenoeg zonder residuen. Hiermee wordt tegelijkertijd een blijvend economisch perspectief voor de land- en tuinbouw gerealiseerd." Eén van de opgaven om dit doel te bereiken is het realiseren van "Passende wet- en regelgeving en/of experimenteerruimte om nieuwe veredelings technieken (bijvoorbeeld CRISPR/Cas) te kunnen toepassen."

Wetsvoorstel oneerlijke handelspraktijken

Het kabinet heeft een wetsvoorstel gemaakt dat de implementatie mogelijk maakt van de richtlijn (EU 2019/633 van 17 april 2019) met betrekking tot oneerlijke handelspraktijken, in de relaties tussen ondernemingen in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen. In het wetsvoorstel wordt omschreven in welke omstandigheden een afnemer onrechtmatig jegens een leverancier (bijvoorbeeld een landbouwproducent) handelt.

Vrijwillige herkomst vermelding

De Europese Commissie is een Q&A aan het opstellen over de interpretatie van de vrijwillige herkomstvermelding, zoals geregeld in artikel 26 lid 3 van de EU-verordening 1169/2011 (etiketteringsverordening). Dit krijgt en vraagt veel aandacht. Hoewel de herkomstvermelding 'vrijwillig' is, dient aandacht te worden gegeven aan termen als 'made in', want dit kan als een herkomstvermelding kan worden opgevat. In dat geval gelden de regels zoals vermeld in artikel 26 lid 3 van de etiketteringsverordening. ■

into the environment and virtually without residue. At the same time a lasting economic perspective for both agriculture and horticulture will be realised.' One of the challenges to be met in order to reach this goal is the realisation of 'Appropriate legislation and regulations and/or room for experiments to allow for the application of new breeding technology (such as CRISPR/Cas).'

Draft legislation on unfair trade practice

The government has drawn up a bill for the realisation of the implementation of the directive (EU 2019/633 of 17th April 2019) concerning unfair trade practice in the relations between businesses in the agricultural and food supply chain. The bill outlines in which circumstances a buyer conducts himself unlawfully towards a supplier (an agricultural producer, for example).

Voluntary declaration of origin

The European Commission is drawing up a Q&A on the interpretation of the voluntary declaration of origin, as laid down in article 26 paragraph 3 of EU regulation 1169/2011 (labelling regulation). This receives and demands a lot of attention. Although the declaration of origin is 'voluntary', terms such as 'made in' need to be addressed, for they can be interpreted as a declaration of origin, in which case the rules as mentioned in article 26 paragraph 3 of the labelling regulation are in force. ■

Organisatiestructuur van de vereniging

Organisational structure of the association

Ereleden / Honorary members:

- J.Th.A. Hulsen
- C. Oostrom
- P.R.H.M. van der Linden

Bestuur / Board:

- R. Bringsken, voorzitter (Baltussen Konservenfabriek B.V.)
- A. den Dekker (Hak B.V.)
- R. Teunissen (Ardo B.V.)
- W. Scheefhals (COROOS Conserven B.V.)
- M. van Rijsingen (vanRijsingensource)
- P. Rijnhout, secretaris

Looncommissie / Labour Committee:

- K.J. Wieringa, voorzitter (COROOS Conserven B.V.)
- Mw. F. Berendsen (Hak B.V.)
- R. Joosen (Ardo B.V.)
- R. Woerden (Koninklijke VEZET B.V.) (tot 19.04.2019)
- Mw. M. Besseling (Koninklijke VEZET B.V.)
- S. van Pijkere (Döhler Holland B.V.)
- J. Janssen (SVZ International B.V.)
- P. Rijnhout, secretaris (VIGEF)

Vaste Commissie voor de Groente- en Fruitverwerkende industrie (werkgeversleden) / Standing Committee for the fruit and vegetable processing industry (employers):

- Mw. F. Berendsen (Hak B.V.)
- R. Joosen (Ardo B.V.)
- K. Wieringa (Coroos Conserven B.V.)
- P.J.H.T. Verkuilen (AWVN)
- P. Rijnhout (secretaris Vaste Commissie)

Platform Milieu & Processing / Environment & Processing Platform:

- Mw. B. Kusters (Laarakker Groenteverwerking B.V.)
- T. Geraedts (Laarakker Groenteverwerking B.V.)
- G. Verstraten (Ardo B.V.)
- M. Swart (Geurts Conserven B.V.)
- F. Kuipers (Hak B.V.)
- R. Hendriks (Lutèce B.V.)
- P. Rijnhout, secretaris (VIGEF)

Werkgroep zout- suikervermindering verwerkte groenten en fruit / Workgroup salt and sugar reduction processed fruit and vegetables:

- Mw. N. Freid (Hak B.V.)
- Mw. I. van der Voort (Hak B.V.)
- Mw. L. Koole (Coroos Conserven B.V.)
- Mw. E. Schroevers (Coroos Conserven B.V.)
- W. van de Ree (Baltussen Konservenfabriek B.V.)
- T. Elema (Baltussen Konservenfabriek B.V.)
- E. van Maris (Coroos Conserven B.V.)
- D. Debruyne (Bonduelle Nederland)
- B. Hermans (Greenyard Prepared the Netherlands)
- Mw. M. Meijers (Greenyard Prepared the Netherlands)
- R. Goudsmits (Bonduelle Nederland B.V.)

Bestuur Federatie Nederlandse Levensmiddelen Industrie / Dutch Food Industry Federation Board:

- R. Bringsken (Baltussen Konservenfabriek B.V.)

PROFEL (Europese Organisatie van de Groente- en Fruitverwerkende Industrie) / PROFEL (European Association of Fruit and Vegetable Processing Industries):

Sectie canned and frozen vegetables:

- W. Scheefhals (Coroos Conserven B.V.)

Technical and Legislative Committee:

- W. Scheefhals (Coroos Conserven B.V.)
- Peter Rijnhout (VIGEF)

Executive Committee:

- W. Scheefhals (Coroos Conserven B.V.)

Vereniging van de Industrie van Zuurkool en soortgelijke producten van de EU / Association of the Manufacturers of Sauerkraut and similar products of the EU

Nederlandse delegatie / Dutch delegation:

- P.G.J. Kramer (Kramer & Zn. B.V.)

10. Producenten & producten index / Producers & product index

	Vegetables cans & jars	Mushrooms cans & jars	Frozen vegetables	Frozen mushrooms	Frozen herbs	Pickled vegetables	Dried vegetables	Vegetable spread	Fried onions	Sauerkraut and relishes	Mustard	Fresh cut vegetables	Potatoes	Fruit cans & jars	Frozen fruit	Candied fruit	Jams and fruit preparations	Apple syrup	Fruit juice concentrate and fruit preparations	Fresh cut fruit	Tomato sauce	Intermediate raw materials
Aarts Conserven B.V.	●													●								
Ardo B.V.			●												●							
Baltussen Conservenfabriek N.V.	●													●								
COROOS Conserven B.V.	●												●	●								
Crop Alliance						●																
De Marne's Fabrieken BV											●											
Döhler Holland B.V.															●		●		●			
Elchais B.V.							●															
G. Kramer & Zonen B.V.						●				●												
Greenyard Prepared the Netherlands B.V.		●																				
Geurts Conservenfabriek B.V.																	●					
Hak B.V.	●													●								
H.J. Heinz B.V.	●																				●	
Laarakker Groenteverwerking B.V.																						●
Lutèce B.V.		●																				
N.W. van Ruiten B.V.						●																
Oerlemans Foods Waalwijk B.V.			●												●							
Prochamp B.V.		●																				
Royal Steensma B.V.																●						
Scelta Mushrooms B.V.				●																		
SVZ International B.V.															●		●		●			
vanRijsingsource																						●
Koninklijke VEZET B.V.												●								●		
Wild Juice B.V.																	●		●			

Producten van de Nederlandse groenten- en fruitverwerkende industrie / Products of the Dutch Fruit and Vegetable Processing Industry

Fruit	Fruits	Groenten	Vegetables	Jams en vruchten-sausen	Jams & fruit sauces
<ul style="list-style-type: none"> • Aardbeien • Ananas • Appel • Bosbessen • Bosvruchten • Bramen • Cranberries • Frambozen • Fruit purees • Fruitmixen • Kersen • Kruisbessen • Peren • Perzik • Pruimen • Rabarbercompote • Rode bessen • Wilde bosbessen • Zwarte bessen 	<ul style="list-style-type: none"> • Strawberries • Pineapple • Apple • Blueberries • Berries • Blackberries • Cranberries • Raspberries • Fruit purees • Fruit mixes • Cherries • Gooseberries • Pears • Peaches • Plums • Rhubarb • Red currants • Wilde blueberries • Black currants 	<ul style="list-style-type: none"> • Aardappelen • Andijvie • Artisjokken • Asperges, groen • Bamboestrips • Beryl bonen • Bloemkool • Boerenkool • Boterbonen • Broccoli • Courgette • Doperwten • Knolselderij • Koolraap geel • Koolrabi • Mierikswortel • Paprika • Peultjes • Pompoen • Postelein • Prei • Rabarber • Rode biet • Rode kool • Romanobonen • Savoieikool • Schorseneren • Selderij • Snijbonen • Spinazie • Spruiten • Sugar snaps • Taugé • Tomaten • Tuinbonen • Witte kool • Wortelen • Zilveruien • Zoete mais • Zuurkool (wijn, kerrie, kruiden) 	<ul style="list-style-type: none"> • Potatoes • Endive • Artichokes • Asparagus • Bamboo shoots • Beryl beans • Cauliflower • Green kale • Wax beans • Broccoli • Courgette • Peas • Celeriac • Yellow swede • Turnip • Horseradish • Peppers • Mange-tout • Pumpkin • Purslane • Leek • Rhubarb • Red beet • Red cabbage • Romano beans • Savoy cabbage • Salsify • Celery • String beans • Spinach • Brussels sprouts • Sugar snaps • Bean sprouts • Tomatoes • Broad beans • White cabbage • Carrots • Cocktail onions • Sweet corn • Sauerkraut 	<ul style="list-style-type: none"> • Jams • Dessertsaus 	<ul style="list-style-type: none"> • Jams • Dessert sauces
				Vruchten- en groentensappen	Fruit & vegetable juices
				<ul style="list-style-type: none"> • Compounds op groenten- en/of fruitbasis • Concentraten uit fruit • Concentraten uit groenten • Purees uit fruit • Purees uit groenten • Groentensappen • Vruchtensap • Vruchtensappen • Aromas • Emulsies • Kleurstoffen (natuurlijk) 	<ul style="list-style-type: none"> • Fruit and/or vegetable based compounds • Concentrates from fruit • Vegetable concentrates • Fruit purees • Vegetable purees • Vegetable juices • Fruit juices • Fruit juices • Aromas • Emulsions • Colouring agents (natural)
				Kruiden	Herbs
				<ul style="list-style-type: none"> • Kruiden 	<ul style="list-style-type: none"> • Herbs
				Paddestoelen	Mushrooms
				<ul style="list-style-type: none"> • Champignons • Wilde paddestoelen 	<ul style="list-style-type: none"> • Mushrooms • Wild mushrooms
				Tafelzuren	Pickles vegetabels
				<ul style="list-style-type: none"> • Amsterdamse uien • Augurken • Piccalilly • Zilveruien 	<ul style="list-style-type: none"> • Amsterdam onions • Gherkins • Piccalilly • Silveronions
Peulvruchten	Pulses				
<ul style="list-style-type: none"> • Witte en bruine bonen • Chilibonen • Gele erwten • Groene erwten • Kapucijners • Kekererwten • Linzen 	<ul style="list-style-type: none"> • Haricot beans and kidney beans • Chili beans • Yellow peas • Green peas • Capuchins • Marrowfat peas • Lentils 				

11. Statistieken en infographics / *Statistics and infographics*

Groenteteelt; oogst per groentesoort / *Vegetable cultivation; harvest area per vegetable type*

OOGST / HARVEST (MLN KG)								
Groenten / <i>Vegetables</i>	1998	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018
• Totaal groenten / <i>Total vegetables</i>	3.339	3.815	4.255	4.627	5.095	5.002	5.553	4.825
• Champignons / <i>Mushrooms</i>	246	265	240	266	310	300	300	300
• Groenten onder glas / <i>Vegetables under glass</i>	1.340	1.331	1.560	1.734	1.777	1.755	1.805	1.803
• Groenten open grond / <i>Vegetables open ground</i>	1.753	2.219	2.455	2.657	3.008	2.947	3.448	2.722
• Tuinbouwgroenten (totaal) / <i>Horticultural vegetables (total)</i>	644	641	622	651	681	645	751	637
• Akkerbouwgroenten, exclusief uien / <i>Arable vegetables, excluding onions</i>	496	649	751	705	823	853	917	820
• Aardbeien (totaal) / <i>Strawberries (total)</i>	36	34	39	43	58	61	66	65
• Aardbeien, productie / <i>Strawberries, production</i>	22	19	22	21	29	29	25	24
• Aardbeien onder glas en tunnels / <i>Strawberries under glass and tunnels</i>	14	15	17	21	29	33	42	41
• Blad- en stengelgroenten (totaal) / <i>Leafy and stem vegetables (total)</i>	328	349	318	313	349	337	370	346
• Andijvie / <i>Endive</i>	33	31	28	25	16	18	11	10
• Asperges / <i>Asparagus</i>	17	15	15	14	17	19	21	19
• Knolvenkel / <i>Tuber fennel</i>	5	4	3	3	3	4	5	3
• Prei / <i>Leeks</i>	75	95	82	100	86	82	104	82
• Selderij, bleek/groen / <i>Celery, pale/green</i>	6	9	6	5	8	6	7	6
• Sla, krop en overig / <i>Lettuce, crop and other</i>	31	22	15	14	29	26	24	22
• Sla, ijsbergsla / <i>Lettuce, iceberg lettuce</i>	55	50	59	69	90	89	84	85
• Spinazie / <i>Spinach</i>	46	54	43	30	47	45	60	67
• Witlof / <i>Chicory</i>	60	70	67	53	52	49	55	53
• Knol- en wortelgroenten (totaal) / <i>Tuber and root vegetables (total)</i>	1.004	1.453	1.689	1.908	2.213	2.199	2.588	1.963
• Bos- en waspeen / <i>Forest and carrot</i>	104	132	137	119	148	151	167	154
• Knolselderij / <i>Celeriac</i>	40	62	53	56	71	75	101	79
• Rode bieten / <i>Beetroot</i>	12	21	22	24	34	40	56	40
• Radijs / <i>Radish</i>	45	35	28	23	24	24	23	24
• Schorseneren / <i>Salsify</i>	20	21	17	22	17	10	18	16
• Uien / <i>Onions</i>	613	929	1.082	1.302	1.504	1.449	1.780	1.265
• Winterpeen / <i>Winter carrot</i>	170	253	350	362	415	450	444	385
• Koolsoorten (totaal) / <i>Cabbage types (total)</i>	335	327	324	335	335	308	342	279
• Bloemkool / <i>Cauliflower</i>	45	43	42	42	45	42	48	45
• Boerenkool / <i>Kale</i>	7	15	14	13	6	7	7	7
• Broccoli / <i>Broccoli</i>	7	10	14	19	21	20	22	25
• Chinese kool / <i>Chinese cabbage</i>	6	8	11	11	10	10	6	11
• Groene kool / <i>Green cabbage</i>	8	7	4	3	1	1	2	1
• Rode kool / <i>Red cabbage</i>	40	35	40	40	36	36	50	27
• Spitskool / <i>Cabbage</i>	16	9	10	15	14	16	16	13
• Spruitkool / <i>Brussels sprouts</i>	76	80	62	61	60	47	53	51
• Witte kool / <i>White cabbage</i>	130	120	128	132	142	129	138	98
• Peulvruchten (totaal) / <i>Legumes (total)</i>	106	93	109	71	55	52	64	60
• Doperwten / <i>Garden peas</i>	31	37	34	21	18	16	21	19
• Sperziebonen / <i>Green beans</i>	69	52	71	47	34	33	39	38
• Tuinbonen / <i>Broad beans</i>	6	4	4	3	4	4	3	4
• Vruchtgroenten (totaal) / <i>Fruit vegetables (total)</i>	1.253	1.259	1.498	1.679	1.726	1.711	1.759	1.750
• Aubergines / <i>Eggplants</i>	37	33	41	46	53	54	53	55
• Courgette / <i>Zucchini</i>	11	11	12	18	18	22	26	20
• Komkommers / <i>Cucumbers</i>	445	410	440	435	405	370	400	410
• Paprika's / <i>Peppers</i>	250	285	345	365	360	365	370	355
• Tomaten / <i>Tomatoes</i>	510	520	660	815	890	900	910	910
• Overige groenten / <i>Other vegetables</i>	32	35	39	42	68	60	64	62

Bron: RIVM

11. Statistieken en infographics / *Statistics and infographics*

Groenteteelt; teeltoppervlakte per groentesoort / *Vegetable cultivation; cultivation area per vegetable type*

TEELTOPPERVLAK / AREA UNDER CULTIVATION (HA.)								
Groenten / <i>Vegetables</i>	1998	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018
• Totaal groenten / <i>Total vegetables</i>	77.566	77.690	77.542	83.647	84.576	85.414	91.108	90.729
• Champignons / <i>Mushrooms</i>	98	95	77	73	69	66	63	64
• Groenten onder glas / <i>Vegetables under glass</i>	4.455	4.316	4.545	4.998	4.839	4.570	4.454	4.336
• Groenten open grond / <i>Vegetables open ground</i>	73.013	73.279	72.920	78.576	79.668	80.778	86.591	86.329
• Tuinbouwgroenten (totaal) / <i>Horticultural vegetables (total)</i>	27.440	27.263	23.746	25.823	25.166	25.272	28.706	27.477
• Akkerbouwgroenten, exclusief uien / <i>Arable vegetables, excluding onions</i>	27.224	26.037	26.654	23.887	22.345	22.783	23.529	24.343
• Aardbeien (totaal) / <i>Strawberries (total)</i>	1.527	1.384	1.600	1.632	1.768	1.724	1.692	1.620
• Aardbeien, productie / <i>Strawberries, production</i>	1.357	1.204	1.375	1.347	1.411	1.364	1.296	1.234
• Aardbeien onder glas en tunnels / <i>Strawberries under glass and tunnels</i>	170	180	225	285	357	361	395	386
• Blad- en stengelgroenten (totaal) / <i>Leafy and stem vegetables (total)</i>	16.324	16.326	14.082	14.534	15.048	14.825	16.458	15.777
• Andijvie / <i>Endive</i>	800	830	810	775	515	511	365	361
• Asperges / <i>Asparagus</i>	2.345	2.125	2.060	2.253	2.944	2.994	3.322	3.104
• Knolvenkel / <i>Tuber fennel</i>	132	196	140	183	210	222	253	185
• Prei / <i>Leeks</i>	3.679	3.410	2.725	2.950	2.397	2.328	2.729	2.372
• Selderij, bleek/groen / <i>Celery, pale/green</i>	161	229	140	136	204	163	199	165
• Sla, krop en overig / <i>Lettuce, crop and other</i>	1.117	1.013	650	800	1.097	1.066	1.073	928
• Sla, ijsbergsla / <i>Lettuce, iceberg lettuce</i>	1.833	2.000	1.950	2.600	2.383	2.408	2.378	2.420
• Spinazie / <i>Spinach</i>	2.171	2.272	2.258	1.821	2.347	2.240	2.916	3.141
• Witlof / <i>Chicory</i>	4.086	4.251	3.349	3.016	2.952	2.892	3.222	3.102
• Knol- en wortelgroenten (totaal) / <i>Tuber and root vegetables (total)</i>	30.207	31.319	33.009	40.266	43.684	44.910	47.350	47.292
• Bos- en waspeen / <i>Forest and carrot</i>	3.572	3.433	2.980	2.950	2.666	2.817	2.885	3.008
• Knolselderij / <i>Celeriac</i>	1.416	1.490	1.210	1.311	1.559	1.705	1.926	1.883
• Rode bieten / <i>Beetroot</i>	372	349	307	405	656	741	952	880
• Radijs / <i>Radish</i>	159	165	125	106	100	100	95	100
• Schorseneren / <i>Salsify</i>	1.674	1.172	867	1.060	741	441	667	744
• Uien / <i>Onions</i>	18.349	19.979	22.520	28.866	32.157	32.723	34.356	34.509
• Winterpeen / <i>Winter carrot</i>	4.665	4.731	5.000	5.568	5.804	6.383	6.469	6.168
• Koolsoorten (totaal) / <i>Cabbage types (total)</i>	11.732	12.227	10.737	11.662	10.298	10.224	11.090	10.804
• Bloemkool / <i>Cauliflower</i>	2.421	2.165	2.450	2.575	2.365	2.219	2.501	2.583
• Boerenkool / <i>Kale</i>	449	788	725	700	358	361	361	360
• Broccoli / <i>Broccoli</i>	753	1.062	1.500	2.100	1.996	2.071	2.419	2.368
• Chinese kool / <i>Chinese cabbage</i>	195	287	280	350	290	290	206	308
• Groene kool / <i>Green cabbage</i>	231	200	130	136	47	47	62	50
• Rode kool / <i>Red cabbage</i>	825	682	608	644	512	575	674	501
• Spitskool / <i>Cabbage</i>	392	279	320	500	418	513	570	497
• Spruitkool / <i>Brussels sprouts</i>	4.736	5.033	3.219	3.050	2.676	2.509	2.618	2.650
• Witte kool / <i>White cabbage</i>	1.730	1.731	1.505	1.607	1.636	1.638	1.678	1.487
• Peulvruchten (totaal) / <i>Legumes (total)</i>	12.987	11.725	13.035	9.784	7.146	6.922	6.737	7.038
• Doperwten / <i>Garden peas</i>	5.172	5.867	5.361	4.023	3.541	3.324	3.042	3.089
• Sperziebonen / <i>Green beans</i>	6.880	5.164	7.056	5.276	3.020	3.052	3.291	3.451
• Tuinbonen / <i>Broad beans</i>	935	694	618	485	585	545	404	498
• Vruchtgroenten (totaal) / <i>Fruit vegetables (total)</i>	3.135	3.177	3.562	4.111	3.992	4.085	4.166	4.240
• Aubergines / <i>Eggplants</i>	90	76	90	104	106	111	103	105
• Courgette / <i>Zucchini</i>	150	150	165	264	306	331	374	473
• Komkommers / <i>Cucumbers</i>	710	663	631	664	545	554	580	563
• Paprika's / <i>Peppers</i>	1.010	1.155	1.280	1.403	1.280	1.315	1.319	1.311
• Tomaten / <i>Tomatoes</i>	1.175	1.133	1.396	1.676	1.755	1.775	1.790	1.788
• Overige groenten / <i>Other vegetables</i>	1.556	1.437	1.440	1.584	2.570	2.950	3.553	3.894

Bron: RIVM

11. Statistieken en infographics / Statistics and infographics

Verduurzaming van het energieverbruik in het MKB / Making energy consumption in SMEs more sustainable

Verduurzaming van het energieverbruik in het MKB*

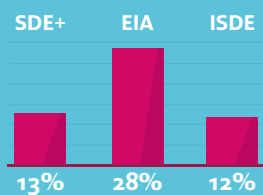
essent

KENNIS

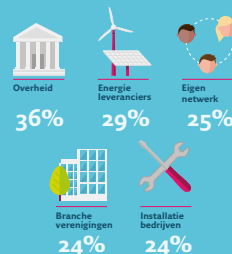
1 Hoe goed kent het MKB de Wet Milieubeheer?

2 In hoeverre is het MKB inhoudelijk bekend met de beschikbare subsidies?

3 Van wie verwacht het MKB informatie over de Wet Milieubeheer?

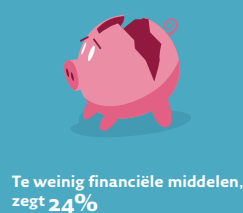

HOUDING

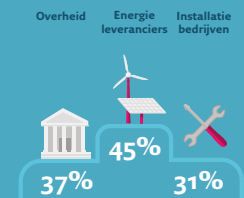
4 Wat is de belangrijkste reden voor het MKB om te verduurzamen?

5 Wat is de belangrijkste reden voor het MKB om NIET te verduurzamen?

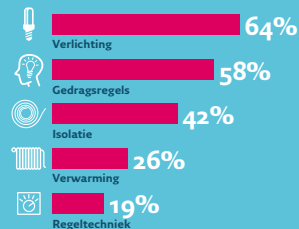

6 Wie spelen in het MKB een rol bij het verduurzamen?

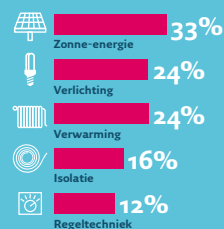

GEDRAG

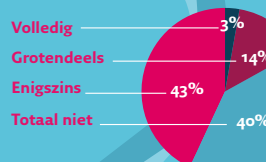
7 9 op de 10 MKB'ers heeft al maatregelen genomen:

8 4 op de 10 MKB'ers wil binnen 3 jaar verduurzamen:

9 In welke mate verwacht het MKB over 10 jaar zelfvoorzienend te zijn?

*Cijfers gebaseerd op onderzoek uitgevoerd door Kantar TNS in opdracht van Essent, april 2018

essent

Meer informatie over energiebesparende maatregelen op essent.nl/zakelijk

11. Statistieken en infographics / Statistics and infographics

Klimaatakkoord / Climate agreement

11. Statistieken en infographics / *Statistics and infographics*

Kringlooplandbouw 2030 / *Cycle agriculture 2030*

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

Realisatieplan Visie LNV Op weg met nieuw perspectief

Omschakeling naar kringlooplandbouw in 2030 is nodig om de landbouw, tuinbouw en visserij nieuwe perspectieven te geven. Het is een omschakeling van voortdurende verlaging van de kostprijs van producten naar voortdurende verlaging van het verbruik van grondstoffen en een zorgvuldig beheer van bodem, water en natuur.

Het Realisatieplan bevat de beleidsinzet die deze omschakeling stimuleert.

GEZAMENLIJK KRINGLOOPLANDBOUW CONCREET MAKEN

- Gezonde bodem is de basis
- Dierlijke mest voorop
- Voedselresten als veevoer
- Voedselproductie verbetert natuur, milieu en klimaat
- Samenwerking in de regio en agroketens

WAT DOET HET BELEID

- Bevorderen precisielandbouw en innovatie op boeren erf
- Meer experimenteerruimte bieden
- EU-beleid (waaronder GLB) richten op kringlooplandbouw
- Overheidsgrond benutten voor omschakeling
- Via samenwerking reststromen benutten
- Boer belonen voor duurzaam produceren
- Belemmerende regels rond mest en afval wegnemen
- Korte ketens ondersteunen

Nederland koploper kringlooplandbouw in 2030

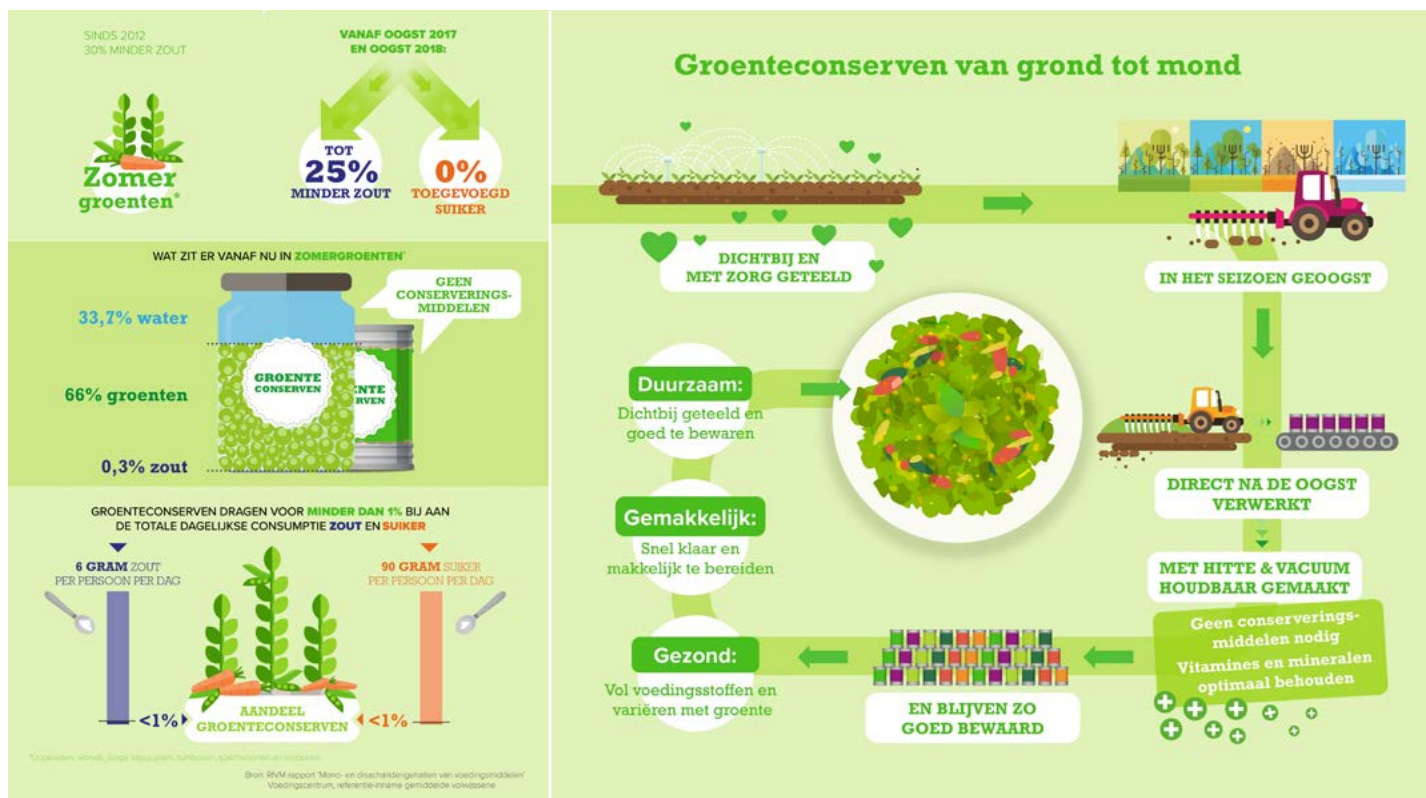
WAT IS ER NODIG?

- Goed verdienvermogen ondernemers
- Kennis en innovatie van hoog niveau
- Voortbouwen op internationale voorsprong
- Landbouw en natuur verbonden
- Waardering voor voedsel en agrarisch ondernemers
- Stimulerende wet- en regelgeving

11. Statistieken en infographics / Statistics and infographics

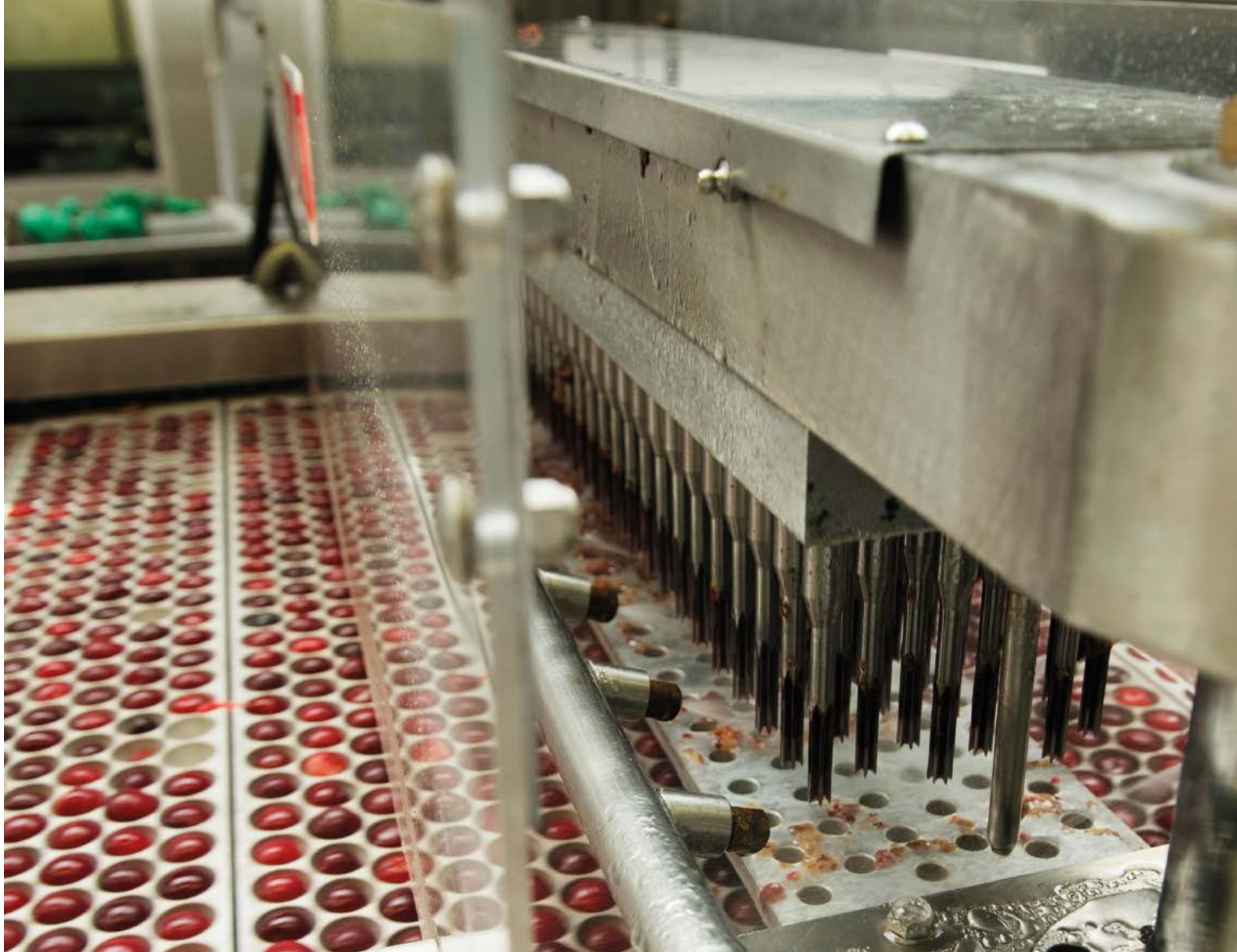
Groenteconserven / Canned vegetables

Groenteconserven zetten weer stap in zout- en suikerreductie

12. Relevantie publicaties / *Relevant publications*

- a. [Nieuwsbrief verwerkte groenten](#)
  - b. [Planbureau voor de leefomgeving "Geïntegreerde Gewasbescherming nader beschouwd. Tussenevaluatie van de nota Gezonde Groei, Duurzame Oogst"](#)
  - c. [Visie landbouw natuur en voedsel: Waardevol en Verbonden](#)
  - d. [Realisatieplan Visie LNV Op weg met nieuw perspectief](#)
  - e. [Kamerbrief 16.04.2019 Toekomstvisie gewasbescherming 2030, naar weerbare planten en teeltsystemen en Pakket van maatregelen emissiereductie gewasbescherming open teelten](#)
  - f. [Toekomstvisie gewasbescherming 2030, naar weerbare planten en teeltsystemen](#)
  - g. [Kamerbrief 02.08.2018 reactie op initiatiefnota Dik-Faber over verbinding boer\(in\)-bruger, voedsel dichtbij](#)
  - h. [Brief ministerie van LNV aan Tweede Kamer d.d. 03.07.2019 \(Droogteaanpak, klimaatadaptatie, voorkomen van voedselverspilling bij groente en fruit en risicobeheer in de landbouw\)](#)
  - i. [Kamerbrief 08.05.2019 GLB-Nationaal Strategisch Plan 2021-2027](#)
  - j. [Jaarverslag BPL pensioen 2018](#)
  - k. [Klimaatakkoord 2019](#)
  - l. [Kamerbrief principeakkoord vernieuwing pensioenstelsel](#)
  - m. [\(Consultatie\) Wet oneerlijke handelspraktijken landbouw- en voedselvoorzieningsketen](#)
  - n. [RICHTLIJN \(EU\) 2019/633 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 17 april 2019 inzake oneerlijke handelspraktijken in de relaties tussen ondernemingen in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen](#)
  - o. [RIVM Herformuleringsmonitor 2018](#)
  - p. [Resultatenbrochure convenanten Meerjarenafspraken energie-efficiëntie 2017](#)
- a. [Newsletter processed vegetables](#)
  - b. [A closer look at the Planning Bureau for the environment 'Integrated Crop Protection' newsletter Interim evaluation of the 'Healthy Growth, Sustainable Crops' report](#)
  - c. [Vision by ministry of Agriculture, Nature and Food Safety: Valuable and Connected](#)
  - d. [Ministry of Agriculture, Nature and Food Safety Vision implementation plan on the way with a new perspective](#)
  - e. [Letter to the Lower House 16.04.2019 Vision for the future of crop protection 2030, towards resistant plants and crop systems and Package of measures for the reduction of emissions from crop protection in outdoor cultivation](#)
  - f. [Vision for the future of crop protection 2030, towards resistant plants and crop systems](#)
  - g. [Letter to the Lower House 02.08.2018 reaction on Dik-Faber initiative memorandum on farmer-citizen relations, closeness of food](#)
  - h. [Letter from the ministry of Agriculture, Nature and Food Safety to the Lower House 03.07.2019 \(Drought strategy, climate adaptation, prevention of food waste of fruit and vegetables and risk management in agriculture\)](#)
  - i. [Letter to the Lower House 08.05.2019 GLB-National Strategic Plan 2021-2027](#)
  - j. [BPL annual pension report 2018](#)
  - k. [Climate agreement 2019](#)
  - l. [Letter to the Lower House on agreement in principle for the pension scheme renewal](#)
  - m. [\(Consultation\) Law on unfair trade practice in the agricultural and food supply chain](#)
  - n. [\(EU\) DIRECTIVE 2019/633 by the EUROPEAN PARLIAMENT AND COUNCIL of 17th April 2019 on unfair trade practice in the relations between companies in the agricultural and food supply chain](#)
  - o. [RIVM Reformulation monitor 2018](#)
  - p. [Results brochure covenants long-term energy efficiency agreements 2017](#)

13. Colofon / Colophon

Fotografie *Photography*: Aarts Conserven B.V.,
Geurt Conservenfabriek B.V.,
Hak B.V. en Shutterstock

Redactie *Editing*: Peter Rijnhout

Grafisch ontwerp *Graphic design*: Studio HERO - www.studiohero.nl

Printing: Het Staat Gedrukt

VIGEF

www.vigef.nl